

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
EVANGELICKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Bakalářská práce

PROSTITUCE

—

NÁVRH ZÁKONA O REGULACI PROSTITUCE A POSTOJ VEŘEJNOSTI V ČR

Lucie Jakubková, DiS.

Katedra:	Sociálně-pedagogická
Vedoucí práce:	PaedDr. Marie Vorlová
Studijní program:	Sociální práce
Studijní obor:	Pastorační a sociální práce

Praha 2010

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci s názvem „Návrh zákona o regulaci prostituce a postoj veřejnosti v ČR“ napsala samostatně a výhradně s použitím uvedených pramenů.

Souhlasím s tím, aby práce byla zveřejněna pro účely výzkumu a soukromého studia.

Anotace

Moji bakalářskou práci píši na téma „Návrh Zákona o regulaci prostituce a postoj veřejnosti v ČR“. Hlavním cílem mé práce je zmapování situací v souvislosti s problematikou prostituce v ČR. Zjišťuji názory mužů a žen v ČR, konkrétně, jaký mají osobní postoj na případné schválení Návrhu Zákona o regulaci prostituce. Dále se zajímám také o to, jak česká veřejnost vnímá prostituci obecně a jaký má k této problematice postoj.

Mým předpokladem je, že názory se nebudou příliš lišit s ohledem na pohlaví respondentů, ale spíše dle generačních rozdílů a dosaženého vzdělání.

Jako metodu zjišťování zmiňovaného cíle využívám výzkumnou činnost formou kvantitativních dotazníků, přičemž každý dotazník obsahuje 15 otázek.

V závěru své bakalářské práce sumarizuji veškeré poznatky a výsledky, které se mi podařilo v praktické části získat.

Klíčová slova

Prostituce, legalizace, zákon, Česká republika, sociální práce, sociální pracovník, výzkum, dotazník,

Summary

The topic of my bachelor thesis is “Prostitution Regulation Bill and the public opinion in the Czech Republic”. The main goal of my thesis is to survey the situation regarding the issue of prostitution in the Czech Republic. I am researching the opinions of men and women in the Czech Republic; specifically, what their personal attitude towards the potential ratification of the Prostitution Regulation Bill is. I am also examining how the Czech public feels about prostitution in general and what is the public attitude to the issue.

It is my assumption that the opinions will not be dramatically differentiated by sex, but more by generational differences and educational background.

I will attempt to achieve the aim of this thesis using quantitative questionnaires, each questionnaire consisting of 15 questions.

I am summarizing the results and pieces of information acquired during the practical part of the thesis in the conclusion.

Keywords

Prostitution, legalization, act, Czech republic, socila work, social worker, research, questionnaire

Děkuji vedoucí bakalářské práce PeaDr. Marii Vorlové za odborné vedení mé práce, dále sociální pracovníci z organizace R-R v Brně, členům mé rodiny, přátelům i známým, kteří k vytvoření této práce přispěli.

OBSAH

ÚVOD	8
-------------------	---

TEORETICKÁ ČÁST

1. DEFINICE PROSTITUCE	11
1.1. Determinanty prostituce	13
1.2. Formy prostituce	17
1.2.1. Dětská prostituce	17
1.2.2. Ženská prostituce	22
1.2.2.1. Motivace žen k prostituci	24
1.2.3. Mužská prostituce	26
1.3. Druhy prostituce podle místa výskytu	29
2. KRIMINÁLNÍ ASPEKTY PROSTITUCE	34
3. ZÁKON O REGULACI PROSTITUCE – legislativa v ČR	
a ve světě	38
3.1. O čem se mluví v Návrhu zákona o regulaci prostituce z roku 2005	43
3.2. Navrhované změny v roce 2008	47
3.2.1. Cíl nové úpravy Návrhu zákona o regulaci prostituce 2008	48
3.3. Kontrola a sankce	49
3.4. Deklarace práv sexuálních pracovníků a pracovníc v Evropě	50
3.5. Přístupy a situace ve světě	52
4. VÝZKUMY PROSTITUCE V ČR	58
5. ORGANIZCE A PROJEKTY ZABÝVAJÍCÍ SE	

PROBLEMATIKOU

PROSTITUCE	61
5.1. Občanské sdružení Rozkoš bez rizika (R-R) Brno.....	61
5.2. La Strada o.p.s.....	66
5.3. Občanské sdružení Ulice.....	69
5.4. Projekt Magdala.....	70
5.5. Projekt Jana.....	71
5.6. Projekt Šance.....	72

PRAKTICKÁ ČÁST

6. PLÁN VÝZKUMU	73
6.1. Předmět výzkumu.....	73
6.2. Cíl výzkumu.....	73
6.3. Předpoklad výzkumu.....	73
6.4. Forma výzkumu.....	74
7. DOTAZNÍK	75
7.1. Struktura dotazníku.....	75
8. VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKŮ	77
8.1. Vyhodnocení názoru společnosti.....	77
8.2. Vyhodnocení dotazníků dle pohlaví.....	93
8.3. Vyhodnocení dotazníků dle generací.....	94
8.4. Vyhodnocení dotazníků dle vzdělání.....	96
9. NÁZOR SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA R-R BRNO	99
10. ZÁVĚR	101

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

PŘÍLOHY

Příloha č. 1. Dotazník

Příloha č. 2. Tabulky

2.1. Tabulka vyhodnocení dotazníků dle generací

2.2. Tabulka vyhodnocení dotazníků dle pohlaví

2.3. Tabulka vyhodnocení dotazníků dle vzdělání

Příloha č. 3. Deklarace práv sexuálních pracovníků a pracovníc v Evropě

**Příloha č. 4. Možný postup obcí v oblasti regulace prostituce
dle Ministerstva vnitra**

ÚVOD

Téma prostituce a s ní související Návrh zákona na její regulaci jsem si zvolila pro svoji bakalářskou práci z několika důvodů. Tím prvním je fakt, že tato problematika byla, stále je a s největší pravděpodobností i bude aktuálním tématem české společnosti, a to jak pro laickou i odbornou veřejnost, tak i pro politické špičky v naší české vládě či pro instituce, organizace a sdružení, které se nějakým způsobem zabývají prostitucí a s ní spojenými aspekty.

Dalším důvodem zaměření mé bakalářské práce je hledisko aktuálnosti tématu a snaha o vyvolání diskuze o potřebnosti schválení Zákona o regulaci prostituce. Domnívám se, že prostituce je oblast života, se kterou se mohou setkat různé vrstvy obyvatelstva. Lidé mohou zažívat prostituci buď z vlastní zkušenosti nebo v okruhu našich blízkých. Média nás informují o diskutovaných návrzích zákonů, nad jejichž obsahem se podíváme nebo nás vedou k zamyšlení.

S prostitucí ani osobami, které tuto specifickou výdělečnou činnost provozují, jsem se osobně nikdy nesetkala. Přesto jsem se rozhodla věnovat čas a energii této problematice proto, že lidé v mém širokém okolí považují prostituující osoby převážně za nemorální a toto jednání odsuzují. Mnohdy se ale, zejména ženy a dívky, stávají oběťmi nedobrovolné prostituce, aniž by to, ze strachu o svou osobu nebo osobu jim blízkou, daly jakkoli najevo. Tento fakt si ostatní lidé neuvědomují, uvědomovat nechtějí nebo nad ním nikdy nepřemýšleli. Toto je také jeden z faktorů, který mě vedl k rozhodnutí psát o zmiňovaném tématu.

Abych mohla svoji bakalářskou práci zpracovat co nejlépe a z co nejspolehlivějších zdrojů, zvolila jsem si nejprve oblast a zaměření mé práce.

Následně jsem vyhledala konkrétní sociální zařízení, Občanské sdružení „Rozkoš bez rizika“ (dále jen R-R) v Brně, zabývající se nejen prevencí, ale i následnou pomocí prostituujícím osobám. Zde mohu k tématu své bakalářské práce čerpat praktické poznatky. Za pravidelné spolupráce s paní G., sociální a terénní pracovnící v této neziskové organizaci, mohu konzultovat, radit se, zjišťovat konkrétní postupy a pomoc terénních pracovníků v běžné praxi.

Jejich zkušenosti a navrhovaná řešení jsou pro mne ve sledovaném tématu prostituce nezastupitelné. To je také důvod, proč zejména v teoretické části své práce častěji odkazují na materiály organizace R-R či zmiňují některé stěžejní názory ředitelky zařízení.

Hlavním cílem mé práce je zmapování situace v souvislosti s problematikou prostituce v ČR. Toho chci dosáhnout prostřednictvím vlastní obecné orientace v problematice prostituce, dále zjišťováním toho, kdo se jí zabývá a co dělá či jakými způsoby lze řešit.

Jako prostředek (metodu), který volím pro splnění cíle práce, využívám formu kvantitativního výzkumu. Cílem tohoto výzkumu je zjišťovat názory mužů a žen v ČR, konkrétně, jaký mají osobní postoj na případné schválení Návrhu Zákona o regulaci prostituce. Dále se zajímám také o to, jak česká veřejnost vnímá prostituce obecně a jaký má k této problematice postoj. Mým předpokladem je, že názory se nebudou příliš lišit s ohledem na pohlaví respondentů, ale spíše dle generačních rozdílů a dosaženého vzdělání.

V teoretické části své práce nejprve definuji prostituci, dle různé literatury i autorů a popisuji konkrétní formy prostituce (dětskou, ženskou a mužskou).

Dále poukazuji na pět druhů prostituce dle místa výskytu, které specifikuje ministerstvo vnitra ČR. Na tuto část práce navazují kapitoly o kriminálních aspektech prostituce.

Následně se rozepisuji o Návrhu Zákona o regulaci prostituce, kde čerpám zejména z návrhu tohoto zákona z roku 2005 a z roku 2008 a s tím souvisejícími změnami v tomto dokumentu. Tuto kapitolu také doplňuji poznámkami paní Hany Malinové, výkonné ředitelky Občanského sdružení R-R Brno, která posuzuje nejen pozitivní, ale také negativní dopady navrhovaného zákona, což považuji za zásadní praktické poznatky doplňující tento dokument. Informuji také o hlavních cílech navrhovaného zákona, jejichž naplňováním a dodržováním by společnost a instituce, které činnost prostitující se osob regulují (kontrolují je), měly sledovat a kontrolovat v praxi.

Dále se zabírám Evropskou Deklarací práv sexuálních pracovníků a pracovníc, jejíž cílem je upozorňovat na fakt, že osoby pracující v sex byznyse mají právo na rovné humánní zacházení a respektování důstojnosti jako ostatní

lidé. V závěru této kapitoly se věnuji odlišným přístupům k prostituci ve světě, respektive v některých zemích Evropy.

Následující kapitola obsahuje krátký popis výzkumných statistik prostituční scény a informaci o současném stavu monitorování této problematiky v České republice.

V závěru teoretické části bakalářské práce se zabývám činností neziskových organizací, které se jakkoliv angažují v oblasti prostituční problematiky.

Obsažněji se rozepisuji o organizaci „Rozkoš bez rizika“, která mne při zpracovávání bakalářské práce inspirovala a motivovala nejvíce. Dále uvádím některé projekty, působící v naší republice, které mají stejné či obdobné tématické zaměření.

Praktická část obsahuje předpoklady a cíle výzkumu, otázky použité v dotazníku, samotný výzkum a jeho výsledky i komentáře.

V závěru své bakalářské práce sumarizuji veškeré poznatky a výsledky, které se mi podařilo v praktické části získat.

TEORETICKÁ ČÁST

1. DEFINICE PROSTITUCE

Prostituce je „poskytování pohlavního styku za finanční odměnu, z profese“. Za prostitutku je označován ten, „kdo provozuje prostituci, nevěstka, prodejná žena.“¹

Prostituce má mnoho různých definic a žádná z nich není zcela vyčerpátná. Neexistuje žádná mezinárodně uznávaná definice prostituce, která by byla jednoznačná.

S obměňující se dobovou kulturou, s jejími pravidly a měnícími se sociálními normami ve společnosti termín prostituce postupně zastarává a objevují se stále nové a rozsáhlejší definice.

V knize Leaderové z roku 2002 se můžeme dozvědět, že: „Prostitutka je tedy žena, která se propůjčuje k sexuálnímu styku za úplatu, přičemž úplata nemusí být pokaždé formou peněz či hmotných darů, ale i v přístupu k rozličným službám či nabídce poskytnutí k některých výhod. Osoba, která se z různých příčin dala na dráhu prostituce, vybočila z konvenčních norem společenského chování a postavila se mimo ně sociálně, psychicky i sexuálně.“

Dále bychom, dle Leaderové, mohly prostituci chápat také jako obchod s pohlavním stykem, jejíž výskyt, frekvence a taxa je určena množstvím poptávajících se. O sexuálním obchodě mluví autorka zejména jako o jevu sociálně patologickém, který ohrožuje veřejnou morálku, funkce rodiny a má vliv a podíl na kriminálních aspektech, činech ve společnosti.²

Jak uvádí J. Chmelík, prostituce dává pocit svobody, protože muž může realizovat a uspokojovat své sexuální potřeby, touhy, fantazie a to vše bez

¹ Kolektiv autorů pod vedením Věry Petráčkové a Jiřího Krause, Akademický slovník cizích slov Academia, Praha, 2000, s. 626

² Lenderová, M., Chytila Patrola aneb prostituce za Rakouska i republiky, Karolinum, Praha, 2002, s. 6-8

žádných dalších závazků. Žena má tedy jen tuto úlohu a za své splněné služby dostane zaplacení.³

Zvěřina a Budinský hovoří o prostituci jako o „poskytování placených sexuálních úsluh v neosobním vztahu pracovník-klient.“ Ve své publikaci také informují o tom, že to, jak tento společenský jev tolerujeme, odráží skutečnost, jak státy a příslušné regiony prostituci vnímají a nakládají s ní.⁴

Dle interpretace slovníku sociální práce je prostitute „poskytování služeb souvisejících s uspokojováním sexuálních potřeb zákazníka za úplatu nebo za jinou protislužbu. Prostitut/prostitutka bývá sexuálně chladný/chladná, někdy zažil/zažila jako dítě sexuální zneužívání.“⁵

Podíváme-li se do minulých časů, definici prostitute lze vyjádřit opravdu mnoha formulacemi. Například podle Reigrůvova Slovníku naučného, který patří mezi první českou encyklopedii, je považována za prostitutku každá žena „jež mimo sňatek manželský maně vchází v sňatky pohlavní“. Naproti tomu Masarykova encyklopedie definuje v roce 1931 prostituci jako „poskytování pohlavního uspokojení druhému za nějakou výhodu materiální nebo nemateriální, tedy nikoli z čisté lásky“.

Právníká definice z roku 1898 uvedená ve Všeobecném slovníku právním nalézá původ slova v latinském „pro a statuere“, což v překladu znamená nabízet se či poddávati se.

Lékař Alfred Blaschko, působící v Berlíně, popisuje prostituci jako „formu mimomanželského pohlavního styku, při kterém pro jednoho ze zúčastněných, pro ženu, není motivem ani osobní náklonnost, ani pud, ale výhradně nebo především zisk.“

Dle sexuologického slovníku z roku 1994 lze prostituci popsat jednoduše jako sexuální službu za úplatu, přičemž ženská heterosexuální prostitute je z pravidla

³ Chmelík, J. a kol., Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita, Portál, Praha, 2001, s. 55

⁴ Zvěřina J., Budinský V., Vše o sexu, Ikar, Praha, 2004, s. 183

⁵ Matoušek O., Slovník sociální práce, portál, Praha 2008, s. 157

nejčastější. Vycházíme zde z latinského slova „prostituere“, které znamená doslova nabídnutí se k veřejnému smilstvu.⁶

1.1. Determinanty prostituce

„Hlavním zdrojem prostituce je veliká a neuspokojená potřeba mužů po neosobních erotických zážitcích. Jsou odborníci, kteří tuto obrovskou poptávku vysvětlují především ze sociálně kulturních a moralistických pozic. Zdá se však nepochybné, že zdrojem vysoké poptávky po erotických službách jsou biologické základy sexuální motivace lidí.“⁷

Lidská sexualita je determinována biologickými dispozicemi, o tom dnes již není pochyb. Během života člověka se jeho sexualita určitým směrem vyvíjí a tím se liší například od zvířecích pudů. Už fakt, že člověk při sexuálním styku něco cítí (nejen fyzicky, ale i v oblasti emocí a pocitů), nějak prožívá sebe i partnera, je znakem vyšší kategorie v sexuálním chování. Sexualita je v lidské společnosti chápána zprvu biologicky (možnost a potřeba reprodukce), nelze ale tvrdit, že je to jediná dispozice. Životní okolnosti, kultura dané společnosti, která vytváří a předává sexuální morálku či působení vnějšího prostředí způsobuje, že se tyto biologické předpoklady nemusí zcela slučovat s konkrétním chováním a postoji lidí k nim samotným i ke svému okolí. Předávání těchto norem mezi lidmi zajišťuje rodina, škola a masmédiá, vrstevníci v partě, včetně působení politického nebo náboženského.⁸

Prostituující ženy, pasáci, kuplíři či nevěstince můžeme označit jako marginální, tedy stojící na okraji společnosti. Pokud je jednou někdo označován

⁶ Capponi V., Hajnová R., Novák T., Sexuologický slovník, Grada Publishing, Praha, 1994, s. 109

⁷ Zvěřina J., Budinský V., Vše o sexu, Ikar, Praha, 2004, s. 183

⁸ Weiss P., Zvěřina J., Sexuální chování v ČR-situace a trendy, Portál, Praha, 2001, s. 13

jako prostitutka, hrozí nebezpečí nemožnosti vrátit se do přirozeného či normálního společenství lidí, které funguje na principu relativní morality.

Vždy je sice možnost částečné nebo úplné re-integrace prostituující osoby, ale pokud je jedinec nějak „označkován“, ne vždy se zcela podaří jeho negativní společenská „nálepka“ odstranit, i když už v sex byznyse nějakou dobu nepracuje.

Je to složitý a zdlouhavý proces, zejména pokud lidé z blízkého okolí bývalé prostitutky tuší nebo vědí, že jejich známá nabízela a poskytovala sexuální služby za peníze.

Pojem prostituce se s časem neustále vyvíjel a měnil a je přirozené, že lidé v minulých stoletích i v dnešní době, se snaží s tímto fenoménem nějak vypořádat. Důvodem je hlavně fakt, že prostituce mezi námi vždy více či méně fungovala a tak je třeba na ni vždy z nějakého úhlu pohledu nahlížet. Toto mohou dokázat přinejmenším reglementační (prostituci se přizná jiný právní statut) a aboliční zákony (snaha zabránit zneužívání prostitutek), které na otázku prostituce reagovaly. Například v roce 1852, po vytvoření nového trestního řádu, byly reglementačně přenechány kompetence obcím a v roce 1992 vznikl v Evropě první aboliční zákon. Z těchto opatření tedy vyplývá, že prostitutky jednoduše patří do každé společnosti, nevyjímaje žádnou společenskou vrstvu. Prostituce je jedním z nevyhnutelných, spíše negativních, společenských jevů.

V minulých dobách ovlivňovalo mravní morálku zejména církevní myšlení, tento vliv však postupně slábl s příchodem průmyslové revoluce. Až v sedmdesátých letech začaly vznikat organizace, soustřeďující se na sexuální tematiku, která se týkala například zrovnoprávnění sexuálních menšin nebo feministického působení.

Středověké kořeny jsou typické pro prostituci, která se provozuje dnes u nás. Je všeobecně známo, že mnoho veřejných domů provozovala a spravovala města, církve i šlechta.

Je velmi historicky zajímavé, že prostitutky, stejně jako lidé z jiných odvětví a řemesel, byly již od starověku sdružovány do cechů (pracovních spolků).

Dokonce byl nalezen adresář sexuálních pracovníků, kde jsou popsány i druhy nabízených erotických služeb, včetně jejich ceny.⁹

Přesto však: „Prodejná žena byla vždy bytostí, kterou většina lidí pohrdala, kterou pranýřovala církev, kárali moralisté, trestali právníci, ostrakizovali lékaři, ale kterou vyhledávali muži všech jmenovaných i nejmenovaných profesí, muži ze všech sociálních vrstev.“¹⁰

Od okamžiku, kdy došlo k rozpadu totalitních států, se začalo přirozeně měnit i myšlení a chování lidí v „nové“ společnosti. Děti začaly v psychosexuálním vývoji mnohem rychleji dospívat a to se ukázalo jako problematické z hlediska stále se snižujícího věku počátečních sexuálních aktivit. Svoboda, možnost svobodné volby a hodnoty každého člověka začínají být považovány za důležité aspekty demokratické společnosti, což se projevilo i v sexuálním myšlení a morálce. Ne vždy tato demokratická zodpovědnost za sebe samého přináší mnoho ovoce.¹¹

Prostituční scéna a s ní spojené přidružené negativní jevy (drogy, nárůst pohlavních chorob, kuplířství, organizovaný zločin) se v České republice začala nejvíce rozvíjet právě v devadesátých letech, přesněji po roce 1989, kdy byly zcela otevřeny hranice naší země. To způsobilo intenzivnější nárůst prostituce, ať už z důvodu migrace lidí, sexuální turistiky za účelem levnějších sexuálních služeb než byly a jsou v zahraničí.

S demokratickými změnami se postupně začala společnost stavět k tomuto sociálně patologickému jevu až příliš liberálně, což převládá do dnešní doby.

Podle Zvěřiny a Weisse došla v prostituci k největším změnám za posledních tisíc let, právě v tomto 21. století, protože se změnila sexuální morálka i chování lidí v této oblasti.

⁹Capponi V., Hajnová R., Novák T., Sexuologický slovník, Grada Publishing, Praha, 1994, s. 109-110

¹⁰Lenderová, M., Chytila Patrola aneb prostituce za Rakouska i republiky, Karolinum, Praha, 2002, s. 7-9

¹¹Weiss P., Zvěřina J., Sexuální chování v ČR-situace a trendy, Portál, Praha, 2001, s. 13-18

Na tuto změnu má vliv zejména sekularizace společnosti, upuštění od židovsko-křesťanského modelu i změna funkce rodiny, která už nemá striktně patriarchální uspořádání.

Především ženy začínají dříve se sexuálním životem, což má vliv i na změny v komerčních sexuálních službách.

Zvýšila se pouliční prostituce, stále vznikaly a vznikají nové erotické podniky, kluby, salony poskytující možnost placených sexuálních služeb a především byl zaznamenán nárůst „sexuální turistiky“, o které se nejčastěji mluví v souvislosti s příhraničními erotickými kluby. Ničím výjimečným není ani novinová sexuální inzerce (prostituce na privátech a soukromých bytech) nebo šíření pornografických časopisů v každém novinovém stánku, které mimochodem nejsou příliš skryté před očima dětí a mladistvých. Tyto faktory poukazují na mnohem volnější pohled na trh v oblasti sexuálního obchodu, služeb i morality ve společnosti.¹²

„Současná sexuální promiskuita je jevem, který zasahuje lidskou společnost ve všech jejích sférách. Nahlížení na prostituci souvisí s liberálním přístupem k této problematice, s přístupem k řešení mezilidských vztahů apod. Prostituce se v naší republice rychle rozrostla.“ Dle Českého statistického úřadu se odhadovalo, že v roce 2002 nabízelo denně sexuální služby kolem 6 300 prostitutek.

V současné době se za podstatu prostituce považuje finanční zisk, samozřejmě co největší, z něhož získávají nemalou část kuplíři či „osobní strážci“ prostitutek.¹³

Prostituci lze buď určitým způsobem zlegalizovat a nebo potlačit do pozadí, což ale znamená větší riziko než první možnost z hlediska nekontrolovatelnosti

¹² Weiss P., Zvěřina J., Sexuální chování v ČR-situace a trendy, Portál, Praha, 2001, s. 30-31

¹³ Chmelík, J. a kol., Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita, Portál, Praha, 2001 s. 62

šíření pohlavních chorob či organizovaného zločinu (například prodávání žen a dětí do cizích států).

Legalizace naopak vede k tomu, že jiné společenské, státní kultury budou pohoršeni morálkou těch, kteří prostituci „povolili“. Toto téma je dlouhou dobu diskutované a shodnout se na jednoznačném východisku bude zřejmě i nadále obtížné.

1.2. Formy prostituce

Prostituci můžeme rozdělit do několika kategorií. Například dle charakteristiky a určitých kritérií, za kterých prostituující osoba sexuální služby nabízí. Pak také záleží na subjektu, který prostituci provozuje, tedy zda se jedná o ženu, muže, či dítě. Dalším kritériem je rozdělení prostituce dle prostředí, ve kterém se odehrává.

Dobrovolnost je také podstatnou součástí kritérií výkonu určitého druhu prostituce. Záleží kupříkladu na tom, zda je osoba k prostituci někým přinucena (známý nebo cizí člověk) nebo zda se pro tuto činnost rozhodla sama (potřeba obživy rodiny, pro peníze k vlastnímu užitku či dobrovolně pro zábavu).

To, která z druhů prostituce převládala v minulosti, a která funguje v současném světě, kultuře, společnosti, je do značné míry závislé na poptávce po sexuálních službách a na ochotě klientů, tedy těch, kteří uplatňují stranu nabídky, to znamená přijímají a platí za tyto služby.

1.2.1. Dětská prostituce

Dětská prostituce není hlavním předmětem mé práce. Její kapitolu přesto do práce zařazuji, protože je jedním z druhů prostituce, o kterých se zmiňuji. Nezabývám se ale touto kapitolou tak podrobně.

Dětská prostituce patří k těm nejzávažnějším a morálně velmi odsuzovaným typům prostituce, což považuji osobně za správné. Tento postoj je logický, protože děti, zejména ty nejmenší, nemají většinou ani tušení, že jsou nuceny

k něčemu, co je společensky odsuzované a nezákonné. Do určitého věku nemají ani povědomí o tom, že jejich vykořisťování a využívání k sexuálním službám není přípustné a že je to něco nenormálního a nepřirozeného.

Zneužívání dětí a prostituci považujeme v ČR za závažný trestný čin. Legislativně je v ČR tato problematika ošetřena, jak z pohledu trestně-právního, tak z pohledu sociální politiky i prostřednictvím zákona 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí.

Primární problém je již ve výchově dítěte k tomu, jak mít nastaveny vlastní hodnoty. Ale největším nedostatkem při procesu výchovy je minimum informací o sexuálním životě již na základních školách a také v rodině dítěte.

Z výzkumů z roku 2004 totiž vyplývá, že nejvíce informací o sexu získávají dívky téměř ze 47% z filmů, TV, videa a chlapci z týchž zdrojů z necelých 29%. V závěsu jsou v pořadí další zdroje, u dívek jsou to ve 20% časopisy, z dalších 20% kamarádi a u chlapců zastává druhé místo v získávání prvotních informací z necelých 24% internet a stejné procento patří kamarádům dospívajícího. Pak následují informace z knih, od rodičů a až na posledním místě uvedli dívky a chlapci školu, což je při nejmenším znepokojující až alarmující zpráva.¹⁴

Tyto děti se již během dospívání mohou projevovat sociálně patologickým chováním, aniž by si samy uvědomovaly proč. Každé dítě má vesměs stejné potřeby-biologické, psychické, sociální, emocionální, duchovní a nutno říci, že v případě dětské prostituce není ani jedna potřeba zcela naplněna, ne-li vůbec. Odlišnosti se mohou později projevovat jak ve sklonu ke kriminalitě, tak v narušeném sexuálním vnímání sebe a svého těla nebo v celkové deprivaci osobnosti člověka.

„Profesor Finkelhor uvádí, že každé sexuálně zneužitě dítě je stigmatizované a precitlivělé, což vytváří předpoklad pro reviktimizaci, včetně

¹⁴ Vaníčková E., Dětská prostituce, 2.doplňené vydání, Grada, Praha, 2007, s. 107

prostituce. Uvádí, že dvě třetiny osob provozujících prostituci byly ve věku od 3 do 16 let sexuálně zneužity.“

Dětská prostituce patří mezi formy komerčního sexuálního zneužívání, k nimž se řadí ještě dětská pornografie a obchod s dětmi (pro sexuální úmysl, pro jiné účely-dětská práce, krádeže....). Definiční toho, co to je komerční zneužívání dětí stanovil 1. světový kongres ve Stockholmu v roce 1996: „Je to použití dítěte pro sexuální účely výměnou za peníze nebo odměnu v naturálních mezi dítětem a zákazníkem, dítětem a prostředníkem nebo dítětem a agentem nebo jinými osobami, které vydělávají na obchodu s dětmi pro tyto účely.“¹⁵

O dětské prostituci neexistuje mnoho faktických údajů, je těžší ji odhalit než například prostituci ženskou. Čas od času vidíme v televizních novinách zátaž policistů vůči skupině osob, které vytváří, propagují a zneužívají dětskou prostituci pro vlastní výdělek, ale celorepublikový výzkum dětské prostituce jednoduše chybí, protože je v praxi velmi obtížné zjistit její opravdovou rozšířenost. Jde spíše o odhady, podobně jako v ženské nebo mužské homosexuální prostituci. Kupříkladu Dětský fond OSN se snaží upozorňovat na miliony dětí, které se každý rok stanou obětí komerčního zneužívání a obchodu s lidmi.

Faktem je, že právě tato forma prostituce je z největší části organizovaná. Dítě samo není schopné najít si a sjednat klientelu a dá se proto vždy předpokládat spolupráce dospělých lidí, kteří vše „zařídí“. Velmi často se jedná o nejbližší příbuzné dítěte ba dokonce o jeho rodiče, kteří jsou sociálně nevyspělí či v ekonomické tísní a nenapadá je proto nic lepšího a finančně výnosnějšího než prodávat tělo svého vlastního potomka.

Dětská prostituce bývá nejrozšířenější mezi pouličními prostitutkami, protože je zde hůře kontrolovatelná. V erotických klubech a salonech by tento typ prostituce nebyl prakticky možný z důvodu velkého nebezpečí jejího odhalení,

¹⁵ Vaničková E., Dětská prostituce, 2.doplňené vydání, Grada, Praha, 2007, s. 25

což majitelé těchto podniků neradi riskují, na rozdíl od „prostých pasáků“ na ulici.¹⁶

Příčinami, které přispívají k dětské prostituci jsou zejména chudoba (ekonomická, sociální či kulturní), osobní zkušenost se sexuálním zneužitím v dětství, nenaplnění základních potřeb dětí, dysfunkce rodiny a domácí násilí, nevzdělanost (či nemožnost se ke vzdělání snadno dostat), nízká míra vnímavosti vůči pornografickým materiálům, předsudky (to, co předáváme z generace na generaci) a také sem patří systémové násilí (k tomu dochází tam, kde má být dětem pomáháno, ale děje se opak-dětské domovy, vyšetřování dítěte na policii).

V České republice existuje několik důvodů, kvůli kterým dětská (i ostatní) prostituce procentuálně roste. Mezi takové důvody patří například „sexuální turistika“ (nejvíce soustředěná kolem hranic Německa a Rakouska) nebo fakt, že prostituce se stala velmi jednoduše výnosným byznysem. Dalším faktorem je nemožnost prostituci „ohlídat“, protože není nijak regulována na státní úrovni.

Jako v každé formě prostituce, i v dětské funguje zákon nabídky a poptávky, což je také důvodem, proč tento typ prostituce nemá klesající charakter. Například díky internetové komunikaci není složité dostat se k dětské pornografii nebo si domluvit schůzku přímo se zprostředkovatelem, který zajišťuje dětské prostitutky a prostitutky.

¹⁶ Zvěřina J., Budinský V., Vše o sexu, Ikar, Praha, 2004, s. 185

Dětskou prostituci lze dělit, ze strany dospělých osob, na 3 formy:

a) Organizovaná dětská prostituce

V organizované formě dětské prostituce, jak jsem již zmiňovala, vždy figuruje několik dospělých osob, které spolu spolupracují. Někdo vyhledává vhodný typ dětí k potenciální prostituci a pod nějakou záminkou si vynutí jejich souhlas k ní, další lidé zprostředkují například fotografa, kameramana či účast dalších osob k účelu pohlavnímu aktu přímo s dítětem/děťmi. Odhaduje se, že takto jsou děti pro komerční sexuální aktivity zneužívány ve dvou procentech všech případů.¹⁷

b) Rituální dětská prostituce

Toto zneužívání dětí pro sexuální účely se děje v rámci určitých sekt a organizací (satanisti, černí mniši). Bohužel i některé specializované agentury (pod záminkou focení malých dívek v modelingové branži), zaměřené na děti, využívají jejich důvěryhodnosti nebo důvěry rodičů dítěte k účelu rituální dětské prostituce.¹⁸

c) Institucionální dětská prostituce

V tomto případě využívají dospělé osoby oprávněných kontaktů s dětmi a jejich důvěry (církvní organizace, katolické kláštery, dětské volnočasové kroužky, tábory) k sexuálnímu zneužívání či podněcování k těmto aktivitám. Tato forma dětské prostituce umožňuje snadnější a nenápadnější přístup k dětem a je obecně brána jako velmi nebezpečná, protože dokáže být dlouhodobě skrytá.¹⁹

¹⁷ Vaničková E., Dětská prostituce, 2.doplněné vydání, Grada, Praha, 2007, s. 68-69

¹⁸ Vaničková E., Dětská prostituce, 2.doplněné vydání, Grada, Praha, 2007, s. 68-69

¹⁹ Vaničková E., Dětská prostituce, 2.doplněné vydání, Grada, Praha, 2007, s. 68-69

Děti, jejich práva a zájmy se snaží chránit některé právní dokumenty uznávané také na mezinárodní úrovni.

Mezi takové dokumenty, které se snaží děti chránit před komerčním sexuálním zneužíváním patří zejména:

- Úmluva o právech dítěte
- Sexuální práva - vychází z Charty sexuálních práv a s Deklarace sexuálních a reprodukčních práv
- 2. opční protokol OSN o obchodování s dětmi, dětské prostituci a dětské pornografii 2002
- Národní plán boje proti komerčnímu sexuálnímu zneužívání dětí²⁰

1.2.2. Ženská prostituce

Ženy, které pracují v oblasti sexbyznysu a ty, které se živí prostitucí, lze najít ve všech vrstvách každé společnosti, v různých věkových kategoriích bez rozdílu společenského postavení. Podle výzkumných statistických údajů organizace Rozkoš bez rizika (R-R) se ale věk prostitutek, které nabízejí placené sexuální služby, pohybuje průměrně mezi 23 až 24 roky.

Dvaadvacetileté dívky pracují častěji v nočních erotických klubech a podnicích a cizinkám je kolem pětadvaceti let (výjimečně i více let). Ostatní věková skupina se pohybuje buď v nižší věkové kategorii, tedy pod 18 let nebo naopak ve vyšší, kterou charakterizuje věk nad 40 let, prostituujících převážně na ulicích. Některé ženy prostituují i v 50-ti letech a výše, ale to vše závisí na aktuální nabídce a poptávce na trhu sexuálních služeb a možnosti vlastního uplatnění.

²⁰ Vaničková E., Dětská prostituce, 2.doplňené vydání, Grada, Praha, 2007, s. 93-96

Sexuální služby poskytuje největší procento mladých žen a dívek, což ukazuje na jisté nebezpečí. Riziko osobní nezodpovědnosti se stává problémem nejen pro samotné prostitutky (organismus je ničen promiskuitou a rizikovější sexuální činností), ale také pro jejich stávající i potenciální klienty, kteří si ve chvíli sexuální aktivity neuvědomují závažnost svého jednání (například nepoužití pánské ochrany).

Z dalších statistik proto vyplývá, že největším počtem sexuálně přenosných nemocí trpí dívky ve věku 21 let, u kterých je mimo jiné i mnohem větší předpoklad zneužívání drog, nejčastěji toluenu. Důvodem konzumace toluenu je jeho nízká cena a snadná dostupnost.

Opakem jsou třiadvacetileté a starší prostitutky, které se umějí chovat s větším nadhledem, opatrností a profesionalitou. Tato skupina prostitutek je ochotnější komunikovat se sociálními pracovníky na ulici-streetworkery, podstupovat gynekologické a venerologické (prevence, diagnostika, léčení pohlavních chorob, jejich evidence a kontrola) vyšetření či docházet do poradenského centra.

Hana Malinová, výkonná ředitelka R-R (mimo jiné i streetworker, řidička sanity a statutární zástupce organizace) se k případům mladých prostituujících žen vyjádřila takto: „Jakmile se na našem pracovišti objeví andělsky vypadající velmi mladá blondýna, těžko se bráníme předtuše, že půjde o komplikovaný případ. V pojízdné ambulanci jsme vyšetřovali devatenáctiletou dívku, která během odběru krve téměř neodtrhla od nosu kapesník napuštěný toluenem.

Výsledkem vyšetření bylo zjištění řady závažných onemocnění: hepatitidy B a C, kapavky a syfilidy.“²¹

²¹ Matoušek O., Koláčková J., Kodymová P., Portál, Praha, 2005, s. 251-252

Je vždy důležité se ptát po důvodech, proč ženy a dívky pracují právě jako prostitutky a nevybraly si raději jiné povolání. Jestliže chceme prostituující ženě pomoci změnit dosavadní životní styl (například při hledání jiného zaměstnání), je třeba zjistit pravý důvod, kvůli kterému se žena rozhodla pro sex byznys, nebo jestli to za ni nerozhodl náhodou někdo jiný. Odstranit příčinu problému není často jednoduché, ale pokud si prostitutka a pomáhající pracovník konkrétně takový důvod určí, je mnohem větší pravděpodobnost, že výsledná spolupráce mezi oběma nepřijde vniveč.

1.2.2.1. Motivace žen k prostituci

Toto jsou dle Hany Malinové 3 *nejčastější důvody a motivace*, proč ženy a dívky pracují nebo chtějí pracovat jako prostitutky (sexuální pracovnice):

1) Vnější tlak

Pod pojmem vnějšího tlaku si lze představit mnoho životních okolností a situací, kdy je žena nějakým způsobem k prostituci donucena. Nebude překvapením, že mezi tuto skupinu žen řadíme ty, které strávily dětství a dospívání v ústavech či dětských domovech a jejich rodiny buď vůbec nefungují či neexistují nebo je někteří příbuzní k prostituci dokonce nabádají, někdy i nutí.

Podle údajů organizace Rozkoš bez rizika (R-R) tvoří třetinu prostitutek na ulicích a silnicích právě takové dívky, a to nejčastěji v oblasti Teplic, Chomutova a Dubí. Jejich konečný výdělek činí většinou pouze 20% z celkového výdělku, zbytek musí odevzdat svým pasákům a bodyguardům.

Jiným podnětem pro činnost prostitutek mohou být po rozvodové problémy, kdy žena najednou nemá dostatečné prostředky, aby uživila sebe i své dítě (děti) nebo zaplatila nájemné a mnoho dalších poplatků spojených s každodenním životem. V tom okamžiku se žena-matka stává jedinou živitelkou rodiny a prostituce je pro ni v tu chvíli nejrychlejším a nejsnadnějším způsobem, jak vydělat dost peněz za málo času.

Jsou však známy i otřesné případy toho, kdy byla matka dítěte, při výkonu privátní prostituce u sebe v bytě, zavražděna před očima svého dítěte. Je velké nebezpečí pustit si do svého obydlí cizího muže, který má, v případě osamělé ženy s dítětem, velkou moc. Traumatický zážitek může působit na dítě natolik negativně, že ovlivní celý průběh jeho dalšího života.

Nakonec, roli hraje i výchovný vliv v původní rodině prostitutky. Pokud je rodina dysfunkční, převládá v ní násilí a chudoba, vnímají dívky odchod z domova a svoji „samostatnou výdělečnou činnost“ za oproštění se z nevlídného domácího prostředí.

2) Vlastní potřeba

Menší, ale přesto existující a fungující skupinu žen prostitutek tvoří ty, které jejich práce baví, protože mají jednoduše sklon k promiskuitnímu chování. Pokud je takové sexuální pracovníci klient více sympatický, je pro ni sexuální služba ve většině případů příjemnou záležitostí.

Nejčastější myšlenkou těchto žen je fakt, že sexuální kontakt je jim nadměrně příjemný, cítí jej jako nutný a potřebný a tak začnou brzy uvažovat o tom, že by mohly, díky těmto pro ně pozitivním dispozicím, na tom také něco vydělat.

3) Racionální úvaha

„Sexuální služby jsou práce jako každá jiná, kde můžu získat nadprůměrné výdělky v krátkém časovém období.“ Takto uvažuje žena, kterou bychom zařadili do příslušné skupiny motivace k prostituci.

S tímto úmyslem je spojeno více aspektů, které prostituující žena považuje za výhodné. Jednou z nich je možnost pracovat v noci. Zejména matky na mateřské dovolené, které přes den pečují o své dítě (děti), si na noc zařídí hlídání a vyrazí si vydělat nebo přivydělat peníze.

Statistické údaje ukázaly, že dokonce 40% všech klientek, které navštěvují organizaci R-R mají dítě, ovšem jen 20% z těchto žen má dítě úředně stanovené ve své péči.

Studentkám pak vyhovuje prostituce z důvodu flexibilní pracovní doby, kterou si více méně určují ony sami, respektive vykonávají sexuální služby třeba jen dva, tři dny v týdnu.

Zvláštní podskupinu tvoří ženy, které jsou homosexuálně orientované a prostituce s opačným pohlavím jim umožňuje striktně oddělovat práci a soukromý život.

K možnosti prostituce někdy sahají i dívky a ženy, které mají vzdělání i domov a jsou osobnostně na úrovni. Patří sem hlavně studentky vysokých škol, které jsou pohledné a sexuální služby nabízejí nejčastěji v tak zvaných eskort servisech, kdy dojíždějí za klienty přímo do jejich obydlí.

Nebezpečí u těchto „prostitutek studentek“ představuje přitažlivost větších obnosů peněz, na které si dívka rychle zvykne, ale hůře odvyká. Některé nemají problém s prostitucí později skončit a zapomenout, jiné tato část života zasáhne silněji například po psychické stránce (sexuální apatie nebo naopak stálá promiskuita) a přijdou výčitky a negativní pocity z vedení vlastního předchozího života.²²

Naproti těmto motivacím lze ale říci, že prostituce se stala sociálním jevem ne proto, že by prostitutky byly zcela amorální bytosti, ale spíše z důvodu stále velké poptávky po neosobních a nezavazujících se sexuálních prožitcích ze strany mužů.

1.2.3. Mužská (homosexuální)

O mužské, tedy homosexuální prostituci neexistuje příliš odborné literatury. Důvodem je pravděpodobně fakt, že tento typ prostituce patří mezi ty méně časté.

Již od nepaměti je větší pozornost věnována ženské prostituci, která je obecně rozšířenější a také dětské, která je z hlediska budoucího vývoje dítěte tou nejzávažnější a morálně nejodsuzovanější.

²² Matoušek O., Kolářková J., Kodymová P., Portál, Praha, 2005, s. 253-255

Homosexuální prostituci provozují nejčastěji mladiství chlapci, muži mezi sedmnácti a dvaceti lety. Česká republika i ostatní země se shodují v důvodech, kvůli kterým prostitutky prodávají své tělo. Mezi nejčastější faktory patří zejména od dětství asociálně a amorálně fungující rodinné prostředí, z něhož chlapci buď raději sami odejdou nebo je vyhodí jejich rodiče či ostatní blízcí příbuzní. Osobnost chlapce může být, a v mnoha případech je, patologicky narušena a to jak ve vnímání jeho vlastní osoby, morality, sexuality, tak vůči vlastní rodině. Dle klinických výzkumů bylo u 63% prostituujících mužů, na rozdíl od mužů nabízejících heterosexuální prostituci, zjištěno, že byli v dětství sexuálně zneužíváni, což narušilo jejich pozdější sebeidentifikaci.

Až devadesát procent všech prostitutů nemá vhodné nebo žádné bydlení a pětina z nich pochází z cizí země (hlavně z bývalých socialistických států), často tedy nemají ani české státní občanství.

Téměř polovina prostitutů také uvedla častou zkušenost s negativním a agresivním chováním vůči nim ze strany vlastní rodiny. Tito muži sami o sobě často říkají, že se cítí být bisexuály (orientace na mužské i ženské pohlaví), protože se pokoušejí o navázání vztahu se ženou, ale na druhou stranu se angažují v homosexuální prostituci.

„Je třeba rozlišovat mezi homosexuálním chováním a homosexualitou jako niternou sexuální orientací. Ne každé homosexuální chování je motivováno odlišnou sexuální orientací. Platí to například o náhradních homosexuálních stycích vězňů. Rovněž homosexuální prostituci často provozují muži a ženy, kteří sami jsou orientováni heterosexuálně.“²³

Prostituti tedy nemusí být nutně homosexuálně orientovaní, protože sexuální služby za peníze (nebo jinou úplatu, třeba jídlo) provozují výhradně jen za účelem rychlého výdělku. Homosexuální prostitutky proto nelze dávat na stejnou úroveň jako muže, kteří skutečně žijí jako „gayové“ a cítí se jimi být.

²³ Zvěřina J., Budinský V., Vše o sexu, Ikar, Praha, 2004, s. 101

V zemích, kde je častým jevem „sexuální turistika“, a kde fungují komerční sexuální služby s nezletilými i mladistvými jedinci je i větší prostor pro homosexuální prostituci. K takovým zemím patří kupříkladu oblast Jihovýchodní Asie nebo v Evropě Rumunsko. Ani Česká republika není od tohoto typu prostituce oproštěna, ač se s ní setkáme spíše v určitých lokalitách jako třeba v Praze (kolem hlavního nádraží), kde je běžná pouliční prostituce, včetně homosexuální.

Existují také noční bary, gay kluby, eskort servisy, ve kterých je možné najít homosexuální prostitutky a využít jejich nabízených služeb. Také v příhraničních oblastech, které sousedí se zeměmi Evropské unie, ale i v centru Prahy lze najít erotické podniky, které se soustřeďují pouze na homosexuální prostituci.

Mužští prostitutí (i když nejen ti) velmi často propadají závislosti na drogách, alkoholu nebo hracích automatech. Proto je třeba vynaložit veškeré úsilí na prevenci proti těmto sociálně-patologickým jevům ve společnosti.

V sociální rovině se může prevence projevat ve výměně jehel a injekčních stříkaček, v potlačování infekce HIV a dalších sexuálně přenosných nemocí (pomocí rychlých slinných testů). V ČR se prevencí v oblasti homosexuální prostituce zabývá například projekt Šance o.s. Tento projekt „je první preventivní a humanitární program pro komerčně sexuálně zneužívané děti a mládež a oběti obchodování s lidmi, kteří žijí v ČR v zapomnutí.“²⁴

²⁴ <http://www.sance.info/index.php?go=klienti&id=2>

<http://www.004.cz/view.php?cisloclanku=2005071205-kl--kolize-prostituce>

1. 3. Druhy prostituce podle místa výskytu

Dle materiálů ministerstva vnitra lze popsat *pět druhů prostituce* a to:

1. Pouliční, silniční

Takový druh prostituce je ve své podstatě nejvíce problematický, zejména z důvodu osobnosti samotného prostituujícího. Tento typ sexuálních služeb často nabízí ta nejchudší či nejslabší sociální vrstva lidí. Běžně se jedná o ženy, někdy i mladistvé, kteří jsou sociálně nevyspělí či mentálně a intelektově zaostalí, nevzdělaní nebo také o ty, kteří neměli ani šanci integrovat se z různých důvodů do „normální“ společnosti. Dále pak můžeme mluvit o osobách, které jsou na útěku, ať už z vlastních rodin nebo výchovných ústavů, jsou celostátně hledané či pohřešované a chovají se kriminálně.

Tito lidé mají značně snížený pocit zodpovědnosti sami za sebe a proto představují největší riziko nejen pro sebe, ale i pro potenciální zákazníky (klienty) prostitutek/tů.

Sexuální služby, které prostitutky nabízejí jsou specifické svou anonymitou, rychlostí, laciností a vysokou rizikostí nakažení některé sexuálně přenosné choroby.

S těmito aspekty souvisí i vyšší riziko závažnějších kriminálních deliktů, zejména majetkové a trestné činnosti (krádeže, napadení s ublížením na zdraví), obchodování se ženami i dětmi (organizovaný zločin), mravnostní kriminality ze strany kuplířů i zákazníků (znásilnění) či drogové závislosti osob poskytujících sexuální službu.

V České republice provozují tento typ prostituce nejčastěji Romky slovenské národnosti, Rusky, Ukrajinky, Bulharky a Rumunky.²⁵

²⁵ Národní informační centrum pro mládež(<http://www.icm.cz/prostituce-charakteristika>)
Chmelík, J. a kol., Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita, Portál, Praha,
2001 s.64

2. Bytová

Bytová prostituce se v posledních letech velmi rozšířila. Často ani sousedé, přátelé, rodina či spolupracovníci v práci netuší, co se odehrává za dveřmi bytu prostituující osoby, tedy jejich známé/ho. Výhodou pro osoby, poskytující sexuální služby v jejich vlastních bytech je velká anonymita, závislost jen na sobě samém (např.: nemusí odevzdávat část výtěžku někomu dalšímu) a možnost flexibilní „pracovní“ doby. Na druhou stranu je ale tato prostituce velmi nebezpečná právě kvůli zmiňované anonymitě a odtržení od vnějšího prostředí, kdy klient má větší příležitost prostituující osobě fyzicky ublížit.

Tento typ prostituce je ale často vykonáván i za přítomnosti dalších osob, zejména u dětské prostituce, proto je zde zvýšené riziko negativního mravního působení na děti a mládež.

Někdy se dokonce stává, že děti jsou prostituci přímo přítomné (ať už náhodně nebo úmyslně) nebo jsou k sexuálním aktivitám za úplatu samy nuceny svými rodiči, staršími sourozenci (jak jsem již zmiňovala v kapitole o dětské prostituci). Manželé nebo spolužijící dospělé osoby se tedy stávají kuplíři svých vlastních dětí.

Majetková trestná činnost také není výjimkou. Nezřídka se stává, že je okraden zákazník buď samotnou prostitutkou (za použití například omamné látky vhozené do nápoje) nebo jejími komplici. Bytová prostituce se velice často prolíná s promyšleným organizovaným zločinem.

Není možné zjistit celkový a přesný počet osob, které tento druh prostituce vykonávají, protože by to byl zásah do jejich soukromého života. Zmapování bytové prostituce by bylo mnohem náročnější než zjišťování třeba pouliční a silniční prostituce, která je fakticky mnohem viditelnější na první pohled.²⁶

²⁶ Národní informační centrum pro mládež (<http://www.icm.cz/prostituce-charakteristika>)
Chmelík, J. a kol., Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita, Portál, Praha,
2001 s.64

3. Klubová, barová

V posledních několika letech se prostitute postupně přesouvá z ulic a silnic spíše do erotických soukromých podniků, barů či některých masážních salónů. V České republice pracují v těchto podnicích nejen ženy české národnosti, ale často také ty, které byly do naší země pozvány či nalákány za účelem jiné výdělečné činnosti.

Dále bychom do této kategorie zařadili ženy cizinky, které se na území ČR zdržují nelegálně a nemají povolení k pobytu. Je známo mnoho případů, kdy jsou tyto ženy k prostituci donuceny prostřednictvím násilí, vydírání, psychického i fyzického ubližování ze strany jejich zaměstnavatele nebo tak zvaného osobního ochránce. Ženám donuceným poskytovat sexuální služby je vyhrožováno například likvidací jejich rodiny, dětí, přátel nebo jsou obětí znásilnění, které je použito jako donucovací prostředek k poslušnosti vůči klientům a jejich přáním.

K těmto donucovacím metodám dochází zpravidla v počátku prostituce, protože podvedená osoba není schopna přijmout skutečnost, že má vystoupit z role „normálního“ a svobodného člověka do role prostitujícího. Jde tedy o další typ organizovaného zločinu.

V nočních klubech a erotických podnicích pracují také ženy, které se pro tuto činnost rozhodly samy, nejčastěji za účelem vyššího výdělku, než který by měly v běžném zaměstnání nebo z důvodu nízkého vzdělání, osamělosti (nemají nikoho, kdo by jim pomohl v domácnosti-manžela, partnera, rodiče či jiné příbuzné,...) a jiných osobních důvodů.

Národní informační centrum pro mládež informuje na svých internetových stránkách, že v roce 2008 provozovalo v ČR tento typ prostituce asi 6000 osob.²⁷

²⁷ Národní informační centrum pro mládež(<http://www.icm.cz/prostitute-charakteristika>)
Chmelík, J. a kol., Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita, Portál, Praha,
2001 s.64

4. Privátní

Privátní prostitute patří k těm, které nelze na první pohled, stejně jako například bytovou, příliš zachytit. Jedná se o ženy, které mají relativně stálou klientelu a které mají určitou úroveň. To znamená, že umějí jeden či více světových jazyků a pohybují se v luxusním prostředí, kde musejí reprezentovat své klienty. Tento druh prostitute provozují ženy, ale také muži, kteří jsou pohlední, inteligentní, vzdělaní. Není výjimkou, že klienti svým „reprezentantům“ kupují i dražší dárky nebo značkové oblečení.

V podstatě se dá říci, že tento typ prostitutek se podobá kurtizánám známým již z 15. století z Říma. Byly to ženy vzdělané, které uměly číst, psát a dokonce zpívat nebo hrát na harfu a které se vždy pohybovaly mezi „lepší“ klientelou, díky níž si mohly dovolit život v přepychu.

V dnešní době převládá tato prostitute taktéž spíše u žen, ovšem v menším poměru v ní působí i mužská část populace.

V téměř každých inzertních novinách nebo na internetu lze najít mnoho nabídek, kde klient hledá ženu dobře vypadající, komunikativní s reprezentativním vystupováním, samozřejmostí je vysoký výdělek. Zdánlivě může takový inzerát vypadat zcela nevinně, ale ve většině případů tomu tak není a jedná se právě o skrytou privátní prostituci.

Studentky vysokých škol či osamělé matky s dítětem na mateřské dovolené, které splňují požadovaný profil, často těmto lákavým nabídkám podlehnou a časem se z reprezentativního večírku pro jejich zákazníka rozvine mnohem více, což začne naplňovat prvky privátní prostitute.

Tuto prostituci poskytují sexuální pracovnice/níci většinou v luxusních, soukromých bytech bohatých klientů a jejich věk se průměrně pohybuje většinou mezi dvaceti a třiceti lety.²⁸

²⁸ Národní informační centrum pro mládež(<http://www.icm.cz/prostitute-charakteristika>)

Chmelík, J. a kol., Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita, Portál, Praha, 2001 s.63 a s.58

5. Hotelová

Hotelová prostituce, stejně jako privátní, se vyznačuje opět dobrou až nadprůměrnou úrovní osob, poskytujících sexuální službu. Tyto prostitutky/ti mají vybrané společenské chování, reprezentativní vzhled i schopnost mluvit alespoň jedním i více cizími jazyky. Není tedy divu, že zákazníci těchto prostitutek bývají z devadesáti procent cizinci, kteří v České republice mají dlouhodobější pobyt. Klientela je velmi podobná té, která se vyskytuje u privátní prostituce pouze s tím rozdílem, že není tak stálá a opakující se.

Jde spíše o nárazové akce, kdy zahraniční zákazník potřebuje, na své nebo jiné společenské akci, služby reprezentativní osoby, v tomto případě „luxusní“ prostitutky či prostituta.

Do kategorie žen a mužů, kteří provozují hotelovou prostituci lze opět zařadit zejména vysokoškolačky nad dvacet let, ale také ženy a dívky, které mají jiné stálé zaměstnání (třeba v disko klubech či jiných večerních a nočních podnicích) a chtějí si příležitostně přivydělat.

Z činnosti prostitutek profitují nejen ony samy, ale také taxikáři a někteří lidé z hotelového personálu, kde se prostituce provozuje.

Hotelový personál nebo alespoň konkrétní lidé (recepční) většinou o skutečnosti, že u nich prostituující osoba poskytuje své služby ví a dokonce se předem na některých podrobnostech domlouvá telefonicky.²⁹

²⁹ Národní informační centrum pro mládež(<http://www.icm.cz/prostituce-charakteristika>)
Chmelík, J. a kol., Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita, Portál, Praha,
2001 s.63

2. KRIMINÁLNÍ ASPEKTY PROSTITUCE

Kriminalita a prostituce jsou odjakživa dva propojené faktory, které na sebe vzájemně působí a podporují se. Počínaje distribucí a užíváním drog, násilnými kriminálními činy, kriminálními činy proti zdraví, proti osobě klienta prostitutky (například podání léku v pití za účelem omámení a následného okradení), jak jsem se již zmiňovala v předchozí kapitole o bytové prostituci, kuplířství a konče propracovaným organizovaným zločinem a prostitucí za účelem sexuálního vykořisťování a zneužívání pro účely nelegálních zisků. To vše bychom mohli zařadit mezi aspekty kriminálního charakteru.

Nejčastějším a jedním z nejzávažnějších kriminálních činů je již zmiňovaný organizovaný zločin a to v podobě obchodování s lidmi, hlavně se ženami. La Strada o.p.s. definuje obchodování s lidmi takto: „Obchodování s osobami se rozumí najímání, připravování, převádění, přechovávání nebo přijímání osob na základě vyhrožování, použití síly či jiných forem nátlaku, pomocí únosu, podvodu, lži či zneužití moci nebo bezmocnosti osoby, případně poskytování či přijímání finančních prostředků či jiných výhod k získání souhlasu osoby, která má v moci jinou osobu, s úmyslem tuto osobu zneužívat. Zneužíváním se mimo jiné rozumí využívání jiných osob k prostituci či jiným formám sexuálního zneužívání, nucená práce či služby, otroctví či praktiky podobné otroctví, útisk nebo odjímání orgánů.“³⁰

Pro zajímavost, počet osob, které byli v roce 1997 odsouzené za trestný čin obchodování se ženami byl celkem devět lidí a v roce 2002 vzrostlo toto číslo až na dvacet, což je více jak dvojnásobek. Údaje z roku pak 2004 říkají, že: „V České republice je odhadován počet erotických podniků na více než 800.

³⁰http://www.strada.cz/download/files/infomaterialy/Doporuceni_ceske_vlade.pdf

Klientelu tvoří (vedle občanů ČR) Němci, Slováci, Rakušané, Rusové, Ukrajinci, Vietnamci, Nizozemci, Italové, Bulhaři, Albánci i Turci.“ Poulíční prostituci není v podstatě možné fyzicky kompletně zmapovat, což způsobuje zkreslování statistických údajů o tom, jak velký problém organizovaný zločin ve skutečnosti je.³¹

Vykořisťování žen, které poskytují placené sexuální služby a obchodování s nimi patří mezi závažný kriminální počátek i důsledek prostituce. Můžeme definovat několik důvodů, které podporují prostituci a obchod se ženami. Společenské a právní aspekty patří mezi dva nejdůležitější faktory, které určují trendy a situace v oblasti prostituce a sexbyznise. Pod společenské faktory, které ovlivňují obchodování se ženami, patří především přílišná orientace na tržní mechanismus, odsunutí morálních hodnot (za účelem rychlého a relativně snadného výdělku) do pozadí nebo podceňování vlastní osoby.

U mladých žen (dívek) může být předpokladem vykonávání prostituce (sklonu k ní) nízká seberealizace a uplatnění, vyšší nezaměstnanost v některých částech ČR a tím setrvávání či úpadek do nižší sociální vrstvy, než do které jedinec patřil například před ztrátou zaměstnání nebo jinou závažnou životní událostí. Ač žijeme v 21. století, je stále reálná tendence nižšího hodnocení žen v zaměstnání, a to i v situaci, kdy má stejnou pozici v nějaké vyšší funkci jako muž. Dalšími důvody je fakt, že poptávka po placených sexuálních službách nijak neklesá, zdravotní rizika jsou všeobecně stále podceňována, ač se na tento negativní jev prostituce upozorňuje a ochranné prostředky na trhu jsou dostupné.

Paradoxně i díky postupné emancipaci žen, na které je vyvíjen společenský, ekonomický a sociální tlak se často stává, že se, většinou mladší dívky, nechají zlákat údajnou skvělou nabídkou práce v zahraničí, kde je jim slíben vysoký výdělek.

³¹ Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Obchodování se ženami z pohledu České republiky, Praha, 2004, s.20

To je jeden z velmi častých momentů, kdy se ženy dostanou do rukou lidí, kteří obchodují s „bílým masem“, aniž by toto nebezpečí předem tušily. Zejména naivní dívky, které věří, že potkají v jiné zemi „prince na bílém koni“, který jim později nabídne sňatek a ženy z ekonomicky slabších zemí, nevyjímaje Českou republiku, se stávají oběťmi organizovaného zločinu pro účel sexuálního obchodu a prostituce.

Druhým faktorem, proč je obchodování se ženami stále výnosný obchod a proč jeho tendence neklesá jsou důvody právního charakteru. Mezi ty řadíme například chybějící právní normy v daném státě, které by alespoň částečně regulovaly sexuální služby a jejich nabízení. Není možná vymahatelnost trestní odpovědnosti právnických osob, které by mohly a měly být sankcionovány za vykořisťování prostitutek (zejména v nočních podnicích). Obchodníci v sexuálním byznysu vědí, že je velmi obtížné až nemožné jejich činnost zákonně postihnout, což u nich přirozeně vyvolává pocit, že jsou relativně v bezpečí a nedotknutelní na své osobě i ve svém „podnikání“.

Navazujícím problémem, který s tímto jevem souvisí je skutečnost, že i když jsou obchodníci či organizátoři obviněni, například z trestného činu kuplířství, ženy jako svědkyně nemají odvalu ukázat na dotyčného prstem nebo v průběhu řízení změnit náhle výpověď. Problém je i v nedostatečné ochraně svědků (svědkyň) a někdy také v nemožnosti tyto osoby vůbec nalézt pro účel procesu a potřeby trestního řízení. Oběti sexuálního obchodu a kořistění často nespolupracují také z důvodu své cizí státní příslušnosti. Prostitující ženy mají obavy z možného vyhoštění zpět do jejich země původu i z pomluv a morálně-mravních předsudků vůči nim a jejich druhu práce.

Prokazování organizovaného zločinu je dlouhodobá, psychicky náročná záležitost, která se navíc obtížně potenciálně obviněným pachatelům prokazuje.³²

³²Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Obchodování se ženami z pohledu České republiky, Praha, 2004, s.15-16

Dle ministerstva vnitra České republiky je obchodování s lidmi považováno „za jednu z nejdůležitějších forem organizovaného zločinu a díky ohromným ziskům, které pachatelům z této činnosti plynou i jednou z nejvýnosnějších.“ Proto byla vytvořena Národní strategie boje proti obchodování s lidmi, ve kterém se píše o problematice oblastech v souvislosti s obchodováním s lidmi a apeluje se na jejich řešení.³³

Důležité mezinárodní dokumenty, upravující obchodování s lidmi:

- Mezinárodní úmluva o potlačení obchodu s děvčaty z 18.5.1904 a z 4.5.1910
- Mezinárodní úmluva o potírání obchodu se ženami a dětmi ze 30.9.1921
- Mezinárodní úmluva o potírání obchodu zletilými ženami z 11.10.1933
- Úmluva o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob ze dne 2.12.1949
- Protokol OSN o prevenci, potlačování a trestání obchodování s lidmi, zvláště se ženami a dětmi, kterým se doplňuje Úmluva OSN proti mezinárodnímu organizovanému zločinu z roku 2000 – ČR podepsala doplňkový protokol v roce 2002
- Úmluva o právech dítěte z roku 1989, v ČR v platnosti od roku 1991³⁴

³³ www.mvcr.cz

³⁴ Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Obchodování se ženami z pohledu České republiky, Praha, 2004, s. 46-51

3. ZÁKON O REGULACI PROSTITUCE V ČR

– legislativa v ČR a ve světě

Na prostituci lze pohlížet z různých úhlů pohledu, podle toho, v jaké kultuře společnosti žijeme, jaké máme osobní přesvědčení, hodnoty, morální hranice či zkušenosti. V zásadě se dají shrnout tři hlavní přístupy, jak vnímat a řešit (neřešit) prostituci a činnost sexuálních pracovníků a pracovníc. Ať už lidé chtějí nebo nechťejí, prostituce pravděpodobně z jejich kultury života nevymizí, vždy byla a je součástí lidských životů, a proto je třeba zaujmout k této skutečnosti co nejjednodušší celospolečenský postoj, přijatelný v co nejvyšší míře pro všechny.

Právní řád České republiky zatím stále nezná pojem prostituce, pouze doprovodné jevy jako trestné činy kuplířství, ohrožování mravnosti, zbavení osobní svobody, vydírání a tak dále jsou v trestně-právní rovině řešeny. Vyhlášky obcí se ale snaží výskyt prostituce omezovat, regulovat. Neustále se vede na téma legalizace prostituce a otázky možné živnosti diskuze, která jak se zdá nebere zatím konce. Někteří si ale myslí, že by toto opatření „nepochybně usnadnilo kontrolu nad prostitucí (zvláště kdyby byly pro prostitutky či erotické noční kluby vyhrazeny jen určité zóny) mohlo by to omezit parazitismus pasáků a usnadnilo by to i poskytování sociálních služeb této ohrožené populaci.“³⁵

„Pro připravovaný český zákon ministerstvo vnitra hledalo vzory v zemích, které prostituci, pokud je vykonávána podle schválených předpisů, považují za oficiální způsob vydělávání peněz. K takovým zemím patří už řadu let například Nizozemsko, Rakousko nebo Německo, kde si však zákon, platící od roku 2002, jednotlivé země ještě upravily.“

Státy Evropské unie si navzájem do problematiky řešení prostituce nezasahují a dosud neexistuje žádný právní předpis, který by prostituci nějakým způsobem upravoval, reguloval na úrovni EU.

³⁵Matoušek O., Slovník sociální práce, portál, Praha 2008, s. 158

Švédsko a Finsko zastávají k prostituci stejné stanovisko, tedy, že prostituce je zákonně povolena, ale zákazníci sexuálních pracovníků jsou při přistižení využívání jejich služeb, mimo povolená stanoviště, kriminalizováni. Pouze Irsko prostituci zcela rezolutně odmítá a zakazuje, ostatní země ji buď tolerují nebo nějakým způsobem povolují a regulují.

V České republice zatím není dosaženo jednotného stanoviska, které by návrh zákona o regulaci prostituce zlegalizovalo. Například poslanec Kalousek řekl doslova, že: „legalizace prostituce neznamená nic jiného, než že by se stát jmenoval největším pasákem v této zemi.“ Je třeba takovýto názor respektovat, ale na druhou stranu je nutné uznat skutečnost, že nabídka služeb v sexbyznise nebude s největší pravděpodobností v naší zemi ustávat, nebo ne ve větší míře, a proto je třeba alespoň nějakým způsobem zakročit a řešit stávající situaci.³⁶

Na prostituci mohou stát a občané v něm žijící reagovat buď tím, že ji zkriminlizují, čímž se ale tato činnost stane nelegální, zakázanou a o to více nebezpečnou. Je to reakce tak zvaným *represivním* přístupem. Přistiženým prostitutkám by hrozil trestní postih.

Nebo se státní orgány zaměří na sekundární jevy prostituce, jako je obchod s lidmi (hlavně se ženami a dětmi), kuplířství a kriminální činy s ní spojené. Toto řešení ale také není příliš účinné, protože se nezaměřuje na primární faktor prostituce a to je prostituce sama o sobě, zde by šlo tedy o *aboliční* opatření. B. Brouk říká, že: „Abolicismus je klasickým případem pštroší politiky. Zákonodárci strčili hlavy do písku a přestali vidět prostituci, i když je jiné orgány o jejich existenci neklamně zpravovaly.“

První aboliční zákon vznikl v tehdejším Československu v roce 1922 a mohli bychom jej definovat jako pokus o vysvobození nevěstek z „bordelů“ a tím umožnění jim vykonávat svoji práci zcela svobodně.

³⁶ Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Obchodování se ženami z pohledu České republiky, Praha, 2004, s. 43-44

To ale ve výsledku způsobilo přesunutí tohoto řemesla do ulic měst a viditelnější se stala prostituce i v očích veřejnosti.

Abolice má spíše negativné dopady, například v oblasti hygieny, Zákon o potírání pohlavních chorob nebyl a není ani dnes příliš účinný. A morálka aboličního přístupu je pouze na formální úrovni, nikoli na té praktické. Ani samotné prostupující osoby nemají z toho společenského přístupu jakýkoliv prospěch, spíše naopak. Jakmile se o prostituci veřejně ví, ale předstírá se, že neexistuje, mají neomezenou možnost na ní „cizopasit“ ostatní lidé, kteří z prostituce finančně těží (pasáci, kuplíři, obchodníci s bílým masem,...).

Brouk shrnuje aboliční přístup takto: „Abolice selhala ve smyslu sociálním, hygienickým i etickým. Prostituci nelze vyhladit papírem. Její nutnost tkví v monogamii, a dokud ta nebude vymýcena z povrchu zemského, bude prostituce nadále existovat.“ To je trochu radikální, přesto velmi zajímavá myšlenka.³⁷

A do třetice se může stát a občané postavit k prostituci *reglementačně*, což znamená podřídit ji státnímu doзору. Organizovaný zločin by se tak dal snadněji včas podchytit a „ohlídat“. V současné době je snaha prosadit v České republice právě tento typ opatření, který by měl prostituci regulovat. Je to pokus o to, jak nastolit nějaká pravidla a hranice, které by sexuální komerční obchod neměl nikdy překračovat.³⁸

Lenderová poukazuje na tři aspekty zákona z roku 1796, které myšlenku reglementace shrnují. V první řadě jde o to vytvořit a vymezit prostředí, v němž se mohou prostitutky „živit“. Za druhé šlo o podřízení kontrole městských úřadů a za třetí to byla myšlenka společensky hierarchického prostředí. Nebylo možné, aby sexuální pracovnice stála na stejné úrovni jako jiná mravní pracující žena.³⁹

³⁷Brouk B., Lidská duše a sex, Odeon, 1992, s.60-61

³⁸Národní informační centrum pro mládež (<http://www.icm.cz/prostituce-charakteristika>)

³⁹Lenderová, M., Chytila Patrola aneb prostituce za Rakouska i republiky, Karolinum, Praha, 2002, s. 30

V knize „Vše o sexu“, v kapitole o prostituci se můžeme dočíst, jaká řešení navrhuje Zvěřina a Budinský k potírání negativních dopadů prostituce. Dozvídáme se zde, že prostituce by neměla být stavěna zcela mimo zákon. Ale že chování prostitutek je třeba nějak podchytit, kontrolovat, nikoli ale kriminalizovat. Měly by být reglementované ty služby, u kterých je to možné, příkladně erotické služby v salonech, protože právě s tímto typem prostitutek lze nejlépe navázat kontakt a je tak možné nad jejich činnostmi získat alespoň částečnou kontrolu. Dále by měly být prostitutky nazývány termínem „sexuální pracovnice“, protože je to méně diskriminující, společensky vhodnější a ne tolik stigmatizující.

Stát, města i obce by měly podporovat a pomáhat budovat taková sociální a zdravotní zařízení, která by se zaměřovala na prevenci, podporu a pomoc sexuálním pracovním/níkům.

Zvláště pak by tato zařízení měla rozšiřovat povědomí o bezpečném sexu, včetně používání kondomů (a jiných prostředků) a o bezpečných sexuálních praktikách.

Ke snížení poptávky po komerčním sexuálním vyžití by měla přispět sexuální výchova už na základních školách a také ochota mluvit o těchto věcech v rodině. Pro děti, mládež je vždy důležité mít co nejvíce informací, které si budou v dospělosti vybavovat. Zejména pak varování, poučení o důsledcích nevhodného a promiskuitního života a upozornění před možnými riziky nákazy pohlavních chorob, kterými by mohl být člověk v důsledku nechráněného styku s prostitutkou nakažen.

„Důsledně trestat všechny projevy kuplířství, obchodování s lidmi i veřejné nabízení sexuálních služeb (trestný čin „výtržnictví“ lze na tyto jevy docela dobře vztahovat)“, to je druhý podstatný faktor, který má napomáhat snižování poptávky po placených sexuálních službách.⁴⁰

⁴⁰Zvěřina J., Budinský V., Vše o sexu, Ikar, Praha, 2004, s. 190-191

Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Obchodování se ženami z pohledu České republiky, Praha, 2004, s. 41

Již v roce 1999 schválila vláda ČR předložený materiál, který měl přesný název „Rozbor problémů souvisejících s prostitucí a vymezení podmínek jejich systémového řešení“. V tomto dokumentu byla popsána prostituční scéna mezi roky 1990 až 1999 a také se při společné diskusi dospělo k názoru, že je třeba s problematikou prostituce něco dělat a zdůraznit tuto potřebnost zákonným opatřením. Ve věcném záměru zákona prostituce se můžeme dozvědět, jak zní definice prostituce, kdo ji může provozovat či například, že je třeba ochraňovat mladistvé jedince před jejími negativními důsledky.

Hlavními důvody, proč byla tato předkládací zpráva vypracována a předložena vládě ČR je vzrůstající nutnost prostituční činnosti omezit či regulovat a také fakt, že Česká republika nemá příliš dobrou pověst v ostatních zemích Evropy právě v souvislosti s využíváním placených sexuálních služeb.

„Posledním důkazem tohoto hodnocení je Rezoluce Evropského Parlamentu k České republice, kterou dne 4. října roku 2000 schválil Evropský Parlament. Pod bodem 11 se uvádí: “Česká republika by měla věnovat přednostní pozornost problematice sexuální turistiky, dětské prostituci a obchodování se ženami v pohraničních oblastech Německa a České republiky. Evropská komise a vláda České republiky se vyzývají k přijetí efektivních opatření k řešení uvedených problémů”.

Další podrobnější informace uvádím v konkrétních bodech Návrhu zákona o regulaci prostituce 2005 níže.⁴¹

„Na podzim roku 2003, bývalý ministr vnitra Stanislav Gross, prezentoval dlouho očekávaný návrh zákona o regulaci prostituce. Již před čtyřmi roky (1999) připravila vláda návrh na regulaci prostituce, ale tehdy narazila na rozpor s mezinárodní Úmluvou o potlačování a zrušení obchodu s lidmi a využívání prostituce druhých osob z roku 1949.“ To je problémem do dnešního dne.

⁴¹http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/prevence/priority/prostituce2/predkl_zp.html

V roce 2004 byl zpracovaný návrh, který by vypověděl již zmiňovanou Úmluvu a v roce 2006 byl tento návrh předložen poslanecké sněmovně, ta ho ale zamítla a výsledkem bylo, že samotným návrh zákona o regulaci prostituce už nikdo neprojednával.⁴²

I když v roce 2008 by 89% všech obcí v ČR podpořilo Návrh Zákona o regulaci prostituce, do dnešní doby se jej nepodařilo oficiálně prosadit. Ale například v Brně nebo Ostravě funguje obecně závazná vyhláška, která určuje „zónu tolerance“ prostituce, s čímž souhlasí zhruba polovina dotazovaných obcí.

V květnu téhož roku celých 83% zástupců obcí zastávalo názor, že by mohla být prostituce považována za formu podnikání a 66% zastupitelů se líbila myšlenka, že by byli trestáni zákazníci, kteří by vyhledávali sexuální služby mimo vyhrazená místa. Tyto údaje byly ve výsledku použity při přípravě Návrhu Zákona o regulaci prostituce, na kterém se angažovalo v první řadě město Praha.⁴³

V České republice by přijetí návrhu zákona nejvíce uvítaly zejména čtyři kraje, které přímo hraničí s Německem a Rakouskem, tedy Karlovarsko, Plzeňsko, Ústecko a Jihočeský kraj. A v Praze se dokonce uvažovalo o tom, že bude existovat přímo určená „čtvrť nevěstinců“, a to například na Kampě, v Bubnech, na tržnici v Holešovicích a Vysočanech.

3.1. O čem se mluví v Návrhu zákona o regulaci prostituce z roku 2005

Návrh Zákona o regulaci prostituce stanovuje podmínky, za kterých může být nabízena, vykonávána prostituce. Mluví se zde o zařízeních, která jsou určena pro výkon prostituce a jejich možnostech či podmínkách kontroly.

⁴²<http://www.icm.cz/prostituce-legislativa>

⁴³<http://www.dzamilastehlikova.cz/8360/24/clanek/navrh-zakona-o-regulaci-prostituce-zastupitelstva-hlavniho-mesta-prahy-ma-podporu-vetsiny-obci/>

Prostitucí se v tomto zákoně rozumí: „Úplatné poskytování služeb směřujících bezprostředně k uspokojování sexuálních potřeb, pokud přitom dochází k přímému fyzickému kontaktu mezi osobou, která tyto služby poskytuje, a osobou, která jich využívá.“

Osobami, které jsou oprávněné k nabízení a vykonávání prostitute jsou především:

a) Fyzické osoby, které jsou zdravotně způsobilé a mají platné potvrzení o této způsobilosti

Cílem tohoto opatření je, aby byly případné pohlavní a jiné nemoci podchyceny v ranném stádiu, a aby se co nejlépe předcházelo riziku přenosu těchto chorob. Každá sexuální pracovnice/ník musí, dle tohoto zákona, pravidelně jedenkrát do měsíce navštěvovat lékaře, který jim následně poskytne razítko své ordinace, přičemž toto osvědčení o zdravotní způsobilosti nesmí být starší jednoho měsíce. Tato pravidelná vyšetření však nebudou hrazena zdravotními pojišťovnami.

b) Fyzické osoby, které mají platné oprávnění (průkaz) pro výkon prostitute

Obce budou požadovat po sexuálních pracovnicích/nících nejen doklad o zdravotní způsobilosti, ale také výpis z trestního rejstříku a čestné prohlášení, že prostituci vykonávají nebo chtějí vykonávat zcela dobrovolně. Po těchto opatřeních a obdržení osvědčení se musí prostitut/ka následně přihlásit k tomu, že bude platit daně ze své činnosti (pojistné na sociální a zdravotní zabezpečení, státní politiku zaměstnanosti), v jiném případě to za ni udělá obec.

Tato listina je veřejná a sexuální pracovnice/ník musí osobně podat žádost o tento průkaz (oprávnění) a poskytnout k jejímu vyhotovení veškeré potřebné údaje a doklady, přičemž doba jeho platnosti trvá jeden rok a je možné jej vždy o další rok prodlužovat.

c) Fyzické osoby, které nabízejí sexuální služby v zařízeních, pro tyto účely zřízených nebo na veřejných prostranstvích taktéž k tomuto účelu určených

Majitelé erotických podniků musí být starší 21 let a stejně jako sexuální pracovnice a pracovníci, musí i provozovatel nočního klubu mít osvědčení o své bezúhonnosti.

Vlastníková nemovitost, sloužící pro účely poskytování sexuálních služeb bude podléhat určitým stavebním podmínkám, které musejí být dodrženy a bude třeba evidovat všechny pronájmy (v domě musí pracovat pouze osoby s platným osvědčením). Kontrolu erotického zařízení bude možné očekávat neustále.

Obce a regiony si sami určí místa, kde bude a nebude povoleno prostituci nabízet a provozovat. „Neměly by to být úřední budovy, školy, různé výchovné či sociální ústavy, kulturní, církevní a zdravotnická zařízení, památkově chráněné objekty, dětská hřiště, sportoviště, krematoria, letiště, nádraží a zastávky a okolí těchto míst.“ Dále také silnice a dálnice, parkoviště a různá odpočívadla či benzinové pumpy.

Majitelé erotických podniků, kteří tyto nemovitosti vlastní a provozují je, budou povinni platit obci ročně místní poplatek, který bude činit až 200 000 korun. Lidé, žijící v místě potenciálního erotického klubu, mají právo vyjádřit svůj názor či nesouhlas s jeho výstavbou a činností.

d) Fyzické osoby nemohou prostituci vykonávat na základě pracovní-právního vztahu

V zákoně se mluví o tom, že prostitute se má stát nikoli živností, ale že osoby, které tuto činnost provozují budou považovány za osoby samostatně výdělečně činné, jednoduše řečeno podnikatele, jimž musí být minimálně 18 let.

Místně příslušná obec vydá těmto sexuálním pracovníkům a pracovnícím osvědčení, které je nezbytně nutné pro legální prostituční činnost.

Na občany, respektive sexuální pracovníky/nice, pocházející z jiné země Evropské unie (EU), se budou taktéž vztahovat české zákony, budou mít stejná práva jako Češi. Zákon pamatuje i na cizince, kteří pocházejí z jiné země než s České republiky nebo zemí EU, těm je stanovena povinnost mít povolen trvalý pobyt, vízum v ČR na více jak 90 dní nebo vízum za účelem podnikání.⁴⁴

⁴⁴Návrh Zákona o regulaci prostituce 2005

3.2. Navrhované změny v roce 2008

V roce 2008 byl Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR předložen nový Návrh Zákona o regulaci prostituci, který zpracoval, ve spolupráci s radními v Praze, tým odborníků. Základním předpokladem pro výkon prostituce je, dle tohoto návrhu, vydání osobního průkazu s fotografií, který bude osobě, pracující v sexbyznise, platit vždy jeden rok, o což se budou starat obecní úřady.

Například v předmětu úpravy zákona, kde se mluví o tom, co je dle tohoto zákona prostituce bylo doplněno slovo „dobrovolně“, tedy že má jít o dobrovolný fyzický kontakt mezi sexuální pracovníci/níkem a klientem, nikoli jen čistě fyzický.

Dle Hany Malinové, výkonné ředitelky organizace R-R, je nejviditelnější změna v místě registrovaných osob. V předchozím návrhu zákona byla povinnost registrace s uvedenou adresou trvalého bydliště, což se ukázalo jako nepraktické z důvodu nesnadného zastižení osoby, pracující v sexbyznise. V návrhu 2008 má být na osobním průkazu sexuálních pracovníků adresa, na které se zdržují v době své pracovní činnosti, tedy adresa místa pracoviště. Přesto však vidí paní Malinová a ostatní sociální pracovníce organizace R-R některé nedostatky v nejnovějším Návrhu Zákona o regulaci prostituce.

Za největší problém považují pracovníci organizace příliš časté lékařské prohlídky, které by měly probíhat pravidelně jednou za měsíc, a to ze dvou důvodů – inkubační doba některých pohlavních nemocí, včetně HIV se během této doby v podstatě neobjeví, takže sexuální pracovníce budou vypadat navenek zdravě. Druhým důvodem je pak přílišné zatěžování zdravotnických zařízení. Pracovníkům by se zdálo proto účinnější, aby pravidelné lékařské prohlídky probíhaly jednou za tři měsíce, jinak panují obavy, že by se riziková jedinci prohlídkám vyhýbali.

Korupce je druhým bodem, který paní Malinová komentuje. Mluví o tom, že lidé, kteří by kontrolovali provozování prostituce, by z ní paradoxně mohli profitovat, protože finanční částky, které se v této oblasti “točí“ jsou příliš lákavé.

Také mluví o tom, že sankce za porušení regulačních předpisů jsou příliš vysoké, prostitutky je nebudou schopny zaplatit a dostanou se tak do dluhů.

Poslední výtky směřuje k samotné klientele sexuálních pracovníků. V návrhu zákona je sice zmínka o odpovědnosti zákazníků prostitutek, ale ta je v podstatě „virtuální“. Osobní zodpovědnost klientely je závislá na jejich vlastním svědomí, navíc těmto osobám nehrozí žádný zákonný postih, což není příliš dobrá motivace pro klienty, které z osmdesáti procent tvoří ženatí muži.

Pokud by zmiňovaný zákon někdy vešel v platnost, platilo by pak zrušovací ustanovení vztahující se na Zákon č.241/1922 Sb., o potírání pohlavních nemocí.⁴⁵

3.2.1. Cíle nové úpravy Návrhu zákona o regulaci prostituce 2008

Jelikož je prostituce vnímána jako sociálně patologické chování, tedy takové, které společnost považuje za nebezpečné, nepříjemné, a které je třeba nějakým způsobem podchytit, vznikl všeobecný předpoklad, že je třeba proti takovému jevu zakročit nebo jej alespoň usměrnit.

Není možné prostituci ze života lidí zcela vymítit a je třeba na ni samotnou i na její sekundární dopady reagovat, což je jedním z důvodů vzniku Návrhu Zákona o regulaci prostituce. Protože v tomto návrhu zákona jsou přímo uvedené všechny nejdůležitější cíle, které by měly být dosaženy v případě jeho zlegalizování, cituji je v následujících bodech:

„Cílem nové právní úpravy je:

- oddělit legální a nelegální dobrovolnou prostituci a minimalizovat počet osob, které jsou k prostituci nuceny násilím;

⁴⁵Návrh Zákona o regulaci prostituce 2008

Materiály Rozkoše bez rizika, Brno, 2008

- založit možnost ochrany ohrožených osob před zneužíváním a obchodováním za účelem sexuálního vykořisťování;
- zakázat vykonávání prostituce osob mladších 18 let;
- stanovit podmínky, za nichž bude možné prostituci vykonávat;
- stanovit pravidla pro provozování prostituce na veřejně přístupných místech a v objektech a místech k tomu určených;
- stanovit podmínky, za kterých je možné vykonávat prostituci jako podnikání;
- omezit pravidelnými zdravotními prohlídkami osob provozujících prostituci šíření pohlavně přenosných a jiných nakažlivých chorob;
- vytvořit možnost postihu osob, které budou konat v rozporu s navrhovanou právní úpravou;
- eliminovat případy narušování veřejného pořádku v souvislosti s vykonáváním prostituce;
- zavést a zajistit evidenci osob legálně provozujících prostituci;
- omezit trestnou a další protiprávní činnost, která souvisí s prostitucí (např. obchodování s lidmi, ohrožování mravní výchovy mládeže, kuplířství, nedovolená výroba a držení omamných a psychotropních látek a jedů)⁴⁶

3.3. Kontrola a sankce

Dodržování povinností, vyplývajících z Návrhu Zákona o regulaci prostituce, kontroluje vždy příslušný obecní úřad. Fyzickou kontrolu osob, které provozují a nabízejí prostituci pak provádí Policie České republiky či obecní policie. Policisté mají právo vstupovat do všech erotických a dalších obdobných zařízení. Dále mohou policisté požadovat předložení platného průkazu (oprávnění k prostituci) a provozovatel zařízení musí státním činitelům umožnit také

⁴⁶Návrh zákona o regulaci prostituce 2008 (www.rozkosbezrizika.cz)

nahlédnout do vnitřní evidence jeho zaměstnanců/zaměstnankyň i do evidence, jenž opravňuje jednotlivá zařízení plnit svoji funkci.

Policisté také spolupracují s obecními úřady, které jim mohou poskytnout potřebné informace o evidovaných průkazech a osobách.

Při porušení všech nebo jen některých zmiňovaných náležitostí v navrhovaném zákoně o regulaci prostituce hrozí sexuálním pracovním/níkům i provozovatelům erotických klubů stanovené sankce. Například prostituující osoba, která nebude mít v době kontroly u sebe platné osvědčení od lékaře, může zaplatit pokutu od 5000 Kč do 10 000 Kč. Lékař, který úmyslně zatají, že jeho pacientka trpí nějakou závažnou pohlavní chorobou, bude pokutován alespoň patnácti tisíci korunami.

Stejně tak majitel nočního podniku, který nemá v pořádku evidenci svých zaměstnankyň/ců, může být sankcionován až 100 000 korunami.⁴⁷

3.4. Deklarace práv sexuálních pracovníků a pracovníc v Evropě

Sexuální pracovníce a pracovníci, také s dalšími aktivisty v Holandsku, dali základ pro vytvoření Deklarace, upravující práva sexuálních pracovníků a pracovníc v Evropě. Tato skupina lidí si říkala SING (Sexwork Initiative Group Netherlands) a protože se její názory dostaly postupně do celé Evropy, tak zejména v roce 2003 významně přispěla k zahájení nových konferencí, kde byly hlavním tématem práva pracovníků, pracujících v sexbyznise. Nakonec byl v roce 2004 založen Organizační výbor (Organization Committee), který měl tehdy 15 členů (mužů i žen), kteří pracovali nebo pracují v oblasti placených sexuálních služeb. Tato organizace sice nemá své členy ze všech evropských zemí, ale je těmito pracovníky velmi podporována.

⁴⁷Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Obchodování se ženami z pohledu České republiky, Praha, 2004, s. 41-43
Návrh Zákona o regulaci prostituce 2005

Hlavní představou organizace je ve společnosti zvýšit povědomí o důležitosti lidských práv nejen vůči „obyčejným“ občanům, ale také ve vztahu k sexuálním pracovním/níkům. Jde o to, umožnit těmto osobám, aby mohly nějakým způsobem vyjádřit oprávněné protesty proti porušování a nedodržování lidských práv. Organizace následně vytvořila Mezinárodní výbor pro práva sexuálních pracovníků a pracovníc v Evropě, jejímž cílem a základem bylo pořádat konference na již zmiňované téma a dát tak prostor pro vznik nových organizací a iniciativ, zabývajících se tímto citlivým tématem.

Konečně, v říjnu roku 2005 se konala v Bruselu Evropské konference. Na jejím vypracování a schvalování Deklarace se podílelo sto dvacet sexuálních pracovníků a pracovníc a dalších osmdesát spojenců z dalších třiceti zemí. Konference jednala o lidských právech, práci v sexbyznise a migraci.

Deklarace ovšem nemá zákonné zakotvení, jde pouze o určitý právní rámec toho, jak by se měla chránit práva sexuálních pracovníků/pracovníc v evropských zemích.

„Deklarace pouze identifikuje lidská, pracovní a migrační práva, která by měla podle mezinárodního práva sexuálním pracovníkům a pracovnícům náležet a poukazuje na povinnost státu zabezpečit tyto podmínky: stát neporušuje jejich práva, nikdo další neporušuje jejich práva, všechny státní struktury jsou povinny garantovat práva různých osob.“

Cílem je podporovat osoby, nabízející se a živící se placenými sexuálními službami a poukazovat na existenci lidských práv, která je mají ochraňovat před diskriminací a jinými projevy agresivity či násilí vůči nim.

Dále slouží Deklarace k hodnocení a zpětné vazbě toho, co se již v této oblasti událo a k tomu, kam směřovat další nové kroky, přičemž je vždy prvořadé hájit práva sexuálních pracovníků/pracovníc. Je také střediskem pro možnost společenského působení, tedy napomáhá různým organizacím apelovat na širokou veřejnost a šířit informace o jejich práci a o tom, jak je ve skutečnosti užitečná.

V neposlední řadě umožňuje Deklarace reflektovat stávající nebo navrhovanou legislativu, která může buď zmiňovaná práva rozvíjet nebo naopak potlačovat.

Hlavním cílem Deklarace je tedy neustále upozorňovat a přesvědčovat veřejnost v zemích Evropy, že lidská práva jsou zcela přirozenou součástí lidské společnosti a že tato práva náleží každé osobě bez rozdílu.

Deklarace má ve svém obsahu různé mezinárodní smlouvy, úmluvy a dohody, ve kterých se mluví o všech občanech. Jsou zde také návrhy pro jednotlivé státy, jak by mohly a měly práva sexuálních pracovníků uplatňovat.

Přesné znění Deklarace a konkrétní mezinárodní dohody a prohlášení, na jejichž základě tento dokument vznikl, uvádím v příloze své práce.⁴⁸

3.5. Přístupy a situace ve světě

V některých zemích je prostituce legislativně upravena či regulována, o což se už pár let snaží i Česká republika, nutno ale říci, že zatím ne příliš úspěšně. Návrh zákona o regulaci prostituce byl sestaven a projednáván v parlamentu, ovšem k jeho schválení nedošlo.

Dle organizace R-R v Brně jsou lidská práva sexuálních pracovníků a pracovníků ve většině zemí porušována a oni sami se cítí být tímto diskriminováni. To platí i v těch zemích, kde regulace prostituce proběhla, i přesto, že se tuto situaci snaží Mezinárodní výbor pro práva sexuálních pracovníků a pracovníků v Evropě zklidnit, potlačit nebo zcela vymítit.

Jak je problematika prostituce řešena v jiných zemích Evropy, to ukazují následující studie. Nyní se ve stručnosti zmiňuji o třinácti zemích, ve kterých je problematika prostituce nějakým způsobem řešena, včetně České republiky, a poukazuji na situaci v minulých letech.

⁴⁸Materiály Rozkoše bez rizika, Brno, 2007

V *České republice* bylo v počátku 70. let registrováno kolem dvou tisíc prostitutek, které byly tehdy děleny jen do tří kategorií – pouliční, hotelové, které spolupracovaly s StB, a barové.

V letech 1994 až 1995 provozovalo prostituci asi 22 000 žen a v průběhu tří let (1993 až 1996) poskytovaly sexuální služby prostitutky nejčastěji v Německu, Itálii, Francii a Nizozemsku. V tomtéž období bylo zjištěno, že až 5000 žen i mladistvých dívek prostituje v okolí města Teplice, kde se nachází známá dopravní tepna E 55. Podobná situace byla také v Ostravě nebo v Českém Těšíně.

U našich sousedů na *Slovensku* prostituce zlegalizována není a nárůst prostituce lze na Slovensku pozorovat nejvíce od roku 1985 a pak také po rozdělení ČSSR. Byla rozšířena hlavně hotelová prostituce (Štrbské Pleso), ale také silniční soustředěná na největší dopravní tepny (Bratislava-Vídeň).

Rok 1989 svědčil obchodu se ženami, ale i s dětmi. Bylo zjištěno, že nejvíce slovenských dívek a žen pracovalo mezi roky 1994 a 1995 v Berlíně. Některé ženy odešly do Německa nebo Švýcarska za údajně výhodnou práci v rodinných domech nebo v oblasti zdravotnictví, realita však byla často jiná.

Zhruba 5 500 lidí, tedy alarmující počet lidí, byl v roce 1996 na Slovensku závislých na drogách. Na tomto vysokém čísle se prostituce bez pochyby z velké části také podepsala.

Slovenský zdravotnický personál se vyjadřuje, například k těhotným ženám prostitutkám, velmi nevhodně a diskriminačně, protože není nucen poskytnout jim zdravotní prohlídku. Navíc je zde často porušováno základní lidské právo na založení vlastní rodiny, protože ženám pracujícím v sexbyznise, dle zdravotnického personálu, nepřísluší role matky.⁴⁹

Maďarsko v roce 1999 přijalo zákon o organizovaném zločinu, ve kterém byly zakázány některé typy nabízení prostituce (nevhodné zvuky a obrazy). Později, v roce 2007, prostituční činnost Maďarsko zlegalizovalo a umožnilo tak osobám, poskytujícím placené sexuální služby, aby tuto „práci“ mohly vykonávat formou podnikání.

⁴⁹ Čech S., Řezníček M., Zločin kolem nás, Melantrich, Praha, 1997, s. 240-243

V zemi provozuje prostituci až devět tisíc osob a kolem dvaceti tisíc pak v turistických obdobích. Přesně 1,7 milionu korun potřebovala Asociace na ochranu zájmu maďarských prostitutek k tomu, aby mohly prostitutky získat podnikatelské oprávnění a nabízet tak sexuální služby legálně.⁵⁰

K tomuto kroku se Maďarská republika rozhodla zejména z důvodu obrovských ztrát ve státní ekonomice, protože právě šedou ekonomiku nejvíce podporuje prostituční sféra.

V *Rakousku* byla prostituce povolena již od roku 1984, kdy Spolkový zákon místně upravoval prostituci. Přičemž k místům, na kterých se tyto služby nesměly nabízet patří školy, úřady a kostely. Sexuální pracovnice měly zákonem nařízeny povinné lékařské prohlídky, což se mnohým zdá jako forma diskriminace, protože ostatní občané sexuálně aktivní tuto povinnost nemají. Navíc panuje všeobecné povědomí, že sexuální pracovnice nejsou „čisté“ a na jejich práci je pohlíženo stejně tak.

Jsou známa i konkrétní místa, která se nacházela ve středu dění placených sexuálních služeb, jako například Prátr, kde tvořili největší skupinu osob, které nabízejí placený sex převážně muži (homosexuální prostituce).

Od roku 1992 se situace z pozice poptávajících mění, dříve byl zájem o prostitutky Asijského původu a Jihoameričankách, nyní se zájem zákazníků přesouvá spíše na ženy z východní Evropy.

V roce 1995 prostituovalo asi 1 200 žen, které měly rakouské občanství a kolem pětiset žen cizí národnosti (jsou započítány i ženy z ČR) . Osmdesát procent prostitutek z východní Evropy tvořilo většinovou skupinu rakouské prostituce v roce 1996. V polovině téhož roku bylo registrováno oficiálně pouze

⁵⁰Materiály organizace Rozkoš bez rizika, 2006

539 žen, vykonávajících prostituci, k tomu ale provozovalo tuto činnost tajně asi 2 500 dalších žen. V nočních barech tvořily rakouské ženy jen menšinu.

Protože byly prostitutky z východní Evropy levnější, staly se také vyhledávanějšími, nutno říci, že tyto ženy patřily mezi nejrizikovější z hlediska pohlavně přenosných chorob.⁵¹

V Rusku je prostituce odjakživa výnosným obchodem, ovšem její legalizace zde není státem uznána, ani nijak regulována. Sexuálním pracovním je například často ze strany policie vyhrožováno, že budou prodány do otroctví, nebo že za poskytované sexuální služby nedostanou zapláceno. Je zde zjevně porušována bezpečnost osob na právní ochranu.

Počet prostitutek byl mezi lety 1990 až 1996 opravdu obrovský. Statistické údaje mluví o více jak 91 500 ženách a nezletilých dívkách (asi 1 500), které provozovaly služby v sexuální sféře. Když se skupiny prostitutek dostaly pod nadvládu gangů, byla prostituce opravdu závažným problémem, protože počet všech prostituujících žen, mužů i dětí se v celém Rusku odhadoval na neuvěřitelných 3,5 milionu a čím byla dívka mladší, tím větší měla cenu.

Ruku v ruce s prostitucí šel také obchod se ženami. Odhaduje se, že v průběhu dvou let (1994 až 1995) bylo až 30 000 ruských žen vyvezeno a prodáno do zemí západní Evropy. Nelze se tedy divit, že v roce 1996 přibylo v Rusku během 4 měsíců kolem sto nakažených lidí infekcí HIV. Střed tohoto problému však nelze vnímat jen na straně homosexuálních prostitutů, jak by se mohlo zdát, ale i mezi heterosexuálními Rusy.⁵²

V Rumunsku je prostitutce bez výjimky ilegální a lidé nesmějí v sexuální komerční oblasti pracovat. „V důsledku tlaku rumunské vlády zrušila rakouská vláda pracovní povolení rumunským sexuálním pracovním a ženy,

⁵¹Čech S., Řezníček M., Zločin kolem nás, Melantrich, Praha, 1997, s. 215

Materiály organizace Rozkoš bez rizika, 2006

⁵²Čech S., Řezníček M., Zločin kolem nás, Melantrich, Praha, 1997, s. 225-226

které tu legálně pracovaly, mohou být po návratu do vlasti potrestány. Tím je porušováno jejich právo hledat výnosné zaměstnání v zahraničí.⁵³

Ve *Finsku* není sice zákaz prostituce tak striktní, ovšem je zde porušováno právo na shromažďování, sdružování i na příhodné pracovní podmínky. Sexuálním pracovnícím/níkům hrozí obžalování z trestného činu kuplířství, v případě, že se budou vzájemně chránit při společné práci.

Ve *Francii* je například porušováno právo na soukromí a rodinný život. Pokud má totiž sexuální pracovnice děti, mohou být ony samy, po dosažení plnoletosti, potrestány a trestně stíhány za to, že na svou obživu používají peněz své matky prostitutky.

Řecko se shodlo na legalizaci prostituce, sexuálních službách a sexuální pracovnice/níci musejí být registrováni, ovšem mají zakázáno uzavírat manželství. Musejí si tedy zvolit mezi rodinou a manželstvím a mezi výkonem v sexuální profesi.

V *Itálii* je sexuálním pracovnícím/níkům upíráno právo na osobní majetek i právo na nediskriminaci, protože tamní policie bez okolků vyhazuje a dokonce pálí jejich osobní věci, což je značně ponižující.

Portugalské úřady a soudy mohou zasahovat do rodinné výchovy těch, kteří poskytují placené sexuální služby a to i v případě, kdy jsou rodiče dítěte schopni a ochotni plnit své rodičovské povinnosti a dítěti nijak neublíží. Důvodem je pouze fakt, že, většinou matka, pracuje jako prostitutka.

Španělští majitelé erotických podniků nutí sexuální pracovnice/níky ke zdravotním prohlídkám, což by nebylo ještě tak nemorální, ovšem tyto údaje nezůstávají v soukromí vyšetřovaného a navíc je od nich vyžadován vysoký poplatek za provedenou zdravotnickou službu.

Jsou tedy porušovány jak podstatné náležitosti zdravotnického kodexu, tak i právo na soukromí každého člověka.

⁵³ Materiály organizace Rozkoš bez rizika, 2006

Nizozemsko je známo svým liberálnějším přístupem k prostituci, z čehož je patrné, že je zde prostituce legální a tedy uznávaná jako zaměstnání. V roce 1999 byl přijat samostatný zákon o prostituci a z osob, vykonávajících sexuální služby za úplatu, se stali podnikatelé. Dodržování podmínek, stanovených zákonem kontroluje v Nizozemsku mravnostní policie.

Na druhou stranu ale migranti nemohou za účelem vykonávání sexuálních služeb získat v Nizozemsku legální pracovní povolení. U jiných zaměstnání to možné je.

Naopak ve *Velké Británii a severním Irsku* je prostituce přímo kriminálním přečinem, který lze zákonně postihnout. Existují zde přímo nařízení, která mají regulovat a odstraňovat antisociální chování, kdy má být omezen pobyt sexuálních pracovníků a pracovníc v ulicích. Tyto ženy a muži jsou značně diskriminováni, vystaveni násilnému chování od okolí a je snaha jejich účast na veřejném životě zcela minimalizovat. Dokonce jsou známy i případy vylepování fotografií a jmen lidí, nabízejícím sexuální služby ve městech.⁵⁴

⁵⁴Materiály organizace Rozkoš bez rizika 2006
Návrh Zákona o regulaci prostituce 2008

4. VÝZKUMY PROSTITUCE V ČR

V roce 1993 byl proveden výzkum, který měl za cíl zjistit procentuální počet mužů, kteří někdy využili placených sexuálních služeb a kteří tedy měli zkušenost s komerčním sexem. V tomto roce uvedlo 9% dotázaných mužů, že tuto zkušenost měli a přesně o pět let později, kdy byl výzkum opakován, už vedlo tuto skutečnost dokonce 14% mužů. Z těchto údajů lze vyvodit jen jediné. Poptávka po prostituci stále roste a pro naši populaci je to významný společenský rys, nad kterým je třeba se nejen zamyslet, ale také o něm veřejně a politicky diskutovat.

Z výzkumu studenta pedagogické fakulty v Hradci Králové v roce 2008 vyplývají následující zajímavá fakta: Téměř 51% procent dotazovaných občanů České republiky považuje prostituci za společensky nevhodnou a za největší problém spojený s touto činností považuje přes 77% šíření pohlavně přenosných chorob a téměř 56% považuje další problém organizovaný zločin. Dotazovaní dokáží vnímat prostituci i pozitivně, protože se v necelých 49% domnívají, že je to možnost určitého sexuálního vybití, zejména pro sexuálně frustrované a osamělé jedince.

Co se týká legalizace prostituce, jen necelých 27% lidí si myslí, že by prostituce měla být upravena zákonem a zlegalizována a více jak 33% se domnívá, že by bylo lepší ponechat regulaci v rukou obcí. Zároveň si přes 33% dotazovaných myslí, že zlegalizování prostituce by znamenalo nárůst prostitutů a prostitutek. Naopak se ale 54% občanů domnívá, že by se, díky povinným lékařským prohlídkám, omezil počet pohlavně přenosných nemocí.

Jen necelých 72% klientů prostitutek uvedlo, že používají vždy při kontaktu se sexuální pracovnící kondom, což není příliš příznivé číslo.

Tyto výsledky jsou poměrně těsné a v praktické části mé bakalářské práce se dozvíte, jaké výsledky přinesla anketa zaměřená na otázku legalizace prostituce v roce 2009/2010.⁵⁵

⁵⁵<http://www.vyplnto.cz/realizovane-pruzkumy/prostituce-ano-ci-ne/>

Dne 13.října 2009 jsme se mohli na internetových stránkách dočíst, že ministerstvo vnitra ČR mělo v plánu zmapovat výskyt prostituce u nás. Měl to být první podrobný výzkum prostituce, který mohl napomoci věcnější diskuzi o změnách v české legislativě a o nových a lepších sociálních strategiích. Již před dvěma lety ministerstvo práce vypsalu tuto veřejnou zakázku, na kterou mimo jiné vyčlenilo dva miliony korun. V podrobném výzkumu mělo jít hlavně o skutečnost, kolik osob v ČR fakticky provozuje prostituci a jak je tato problematika v jednotlivých regionech řešena. Průzkum měl také zmapovat, jak úzce je s prostitucí spojený organizovaný zločin a jak obchod s lidmi funguje, jaká má specifika.

Doposud mohou úřady vycházet jen ze statistických údajů Českého statistického úřadu, z informací od terénních sociálních pracovníků či nestátních organizací a policie.

Hana Malinová, která je výkonnou ředitelkou organizace R-R (Rozkoš bez rizika) odhaduje, že v České republice prostituje asi deset tisíc až třináct tisíc osob. Dále sděluje, že není reálně a fyzicky možné zjistit, kolik osob skutečně pracuje v sexbyznyse a že toto sdělení by mohlo být nebezpečné pro samotného tazatele. Hana Malinová se v článku vyjadřuje i k otázce nynější hospodářské krize v souvislosti s prostitucí a domnívá se, že momentální ekonomická situace se odráží spíše na zúžení klientely (nižší „sexuální turistika“) než na snížení počtu prostitutek a prostitutů. Tuto skutečnost zjistila v praxi tak, že samy klientky organizace R-R sdělují, že mají nižší příjmy. To ale množství nabízení sexuálních služeb nijak neovlivnilo.

„Z dřívějšího šetření Českého statistického úřadu (ČSÚ) publikovaného v únoru 2009 v Lidových novinách vyplývá, že prostitutky ročně v ČR od zákazníků vyberou takřka devět miliard korun. Na celkovém výkonu ekonomiky se tak potenciálně podílejí dvěma desetinami procenta.“

Je zřejmé, že klesá počet prostitutek pracujících na ulicích, jejich aktivity se čím dál více přesouvají do relativního bezpečí a tepla erotických nočních podniků a klubů.

Mluvčí ministerstva práce paní Filipová ale bohužel sdělila, že se očekávaný celorepublikový výzkum v nejbližší době neuskuteční, přičemž konkrétní důvody nevedla.⁵⁶

⁵⁶<http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/ministerstvo-prace-zrusilo-planovany-vyzkum-prostitute-v-cesku/402357> 13.10.09

5. ORGANIZACE A PROJEKTY ZABÝVAJÍCÍ SE PROBLEMATIKOU PROSTITUCE

5.1. Občanské sdružení Rozkoš bez rizika (R-R) Brno

Sdružení R-R patří mezi neziskové organizace a je registrováno podle zákona č. 83/1990 Sb. u ministerstva vnitra. Z iniciativy PhDr. Hany Malinové, CSc. byla R-R založena v roce 1992 v Brně jako občanské sdružení, které sdružuje osoby poskytující placené sexuální služby a také odbornou veřejnost. V dalším roce pak vznikla v Brně kancelář, která provozovala poradenskou linku, součástí byl i vznik streetworkového (práce na ulici) týmu.

Po získání finančních prostředků, které byly nezbytné pro vybudování, otevření a fungování organizace R-R vzniklo v roce 1995 poradenské centrum v Praze, které mělo evropskou úroveň.

Od roku 1998 začalo sdružení provozovat tak zvanou mobilní vyšetřovací jednotku. Organizace se tímto snažila o to, aby zdravotnické služby byly dostupné všem klientkám, zejména těm nejvíce ohroženým.

V roce 2005 došlo k rozšíření služeb sdružení a bylo otevřeno moderní poradenské středisko v Brně. Důvodem byl fakt, že po začlenění České republiky do Evropské unie, se naše země stále více stávala cílovou zemí, kam přicházeli migrující ženy, které se živily prostitucí.

Poradenská centra a střediska v ČR vznikala zejména v oblastech, kde je obecně zvýšené riziko prostituce a jevů s ní spojených. Organizace R-R má svá střediska v Brně, Praze, Českobudějovicku, Ústecku, Chomutově, Liberecku a Královéhradecku.

Cíl a poslání R-R

Cílem sdružení R-R je prevence a léčba sexuálně přenosných chorob, HIV a AIDS a předcházení jejímu dalšímu šíření.

Dalším cílem je také diagnostika a následná léčba všech sexuálně přenosných chorob či jiných gynekologických onemocnění.

Klientkami organizace R-R jsou ženy a dívky, které provozují komerční sexuální služby nebo žijí v tomto směru jakkoli rizikově. Mezi nejčastější klientelu patří prostitutky, bezdomovkyně, narkomanky, výjimečně i pornoherečky.

Dle statistických údajů organizace R-R bylo v roce 2008 v evidenci organizace R-R asi 4 400 klientek.

Činnosti organizace R-R

a) Metody sociální práce

K dosažení cílů organizace je třeba preventivních aktivit, které vykonávají pracovníci R-R. Proto první a nejdůležitější metodou sociální práce, kterou organizace R-R využívá při své činnosti je činnost terénních služeb. Pracovníci navštěvují dvakrát týdně noční kluby, kde jsou nabízeny sexuální služby za úplatu a také ostatní veřejná místa. Zde pracovníci oslovují stávající i potenciální klientky. Na těchto místech se snaží pracovníci R-R informovat sexuální pracovnice a klientky o tom, jak předejít zdravotním rizikům, zejména vniku viru HIV do těla. K tomuto účelu nabízejí pracovníci klientkám letáky, lubrikační gely či kondomy.

Organizace také nabízí ženám v „sexbyznise“ vyšetření a léčbu sexuálně přenosných chorob zcela bezplatně a anonymně.

K terénním službám sdružení patří také nabídka *psychosociální* pomoci a možnost poradenství v kontaktním centru R-R.

Druhou, neméně důležitou, metodou sociální práce v organizaci je *institucionální* činnost, která probíhá v poradenském středisku R-R.

Probíhá krátkodobě i dlouhodobě a řadíme sem také krizovou intervenci, rozhovor a prevenci sociálně patologických jevů.

Do krátkodobé pomoci řadíme pomoc při vyřizování dokladů, pokud nemají klientky českou státní příslušnost, doprovázení na úřady, pomoc při hledání jiné práce než prostituce či hledání nového ubytování. Při dlouhodobé spolupráci je klientkám nabídnuta pomoc při resocializaci (návratu do společnosti), při výchově dětí či v partnerských vztazích.

Nejčastěji poskytovaným poradenstvím v roce 2008 bylo edukační, psychosociální a sociálně-právní poradenství.

b) Zdravotnická péče

Bezplatná vyšetření se provádějí pravidelně, každý týden a vykonávají je gynekologové a venerologové. Mezi bezplatná vyšetření patří například vyšetření na virus HIV či syfilis a kulturační vyšetření na kapavku. Výsledky jsou okamžité, protože vyšetření probíhá formou tak zvaných „rychlotešť“, nebo-li slinných testů přímo v terénu. Klientka je po vyšetření ihned informována, zda jednou z uvedených nemocí nebyla již nakažena. Pokud jsou klientky ochotny podstoupit toto rychlé vyšetření přímo na místě, jsou pak zvány na následná kompletní vyšetření přímo do centra R-R a nebo se mohou dohodnout s terénními pracovníky na konkrétním termínu, kdy ke klientkám do terénu přijede mobilní ambulance.

V případech, kdy klientka podstupuje vyšetření poprvé, jsou možná i další bezplatná vyšetření, příkladně na hepatitidu A, B, C, gynekologické stěry (testování na nemoci chlamydie a kvasinky).

Klientkám, které jsou mimořádně sociálně slabé, je poskytnuta bezplatná antikoncepční injekce.

Vyšetření v terénu na již zmiňované choroby a nemoci se uskutečňuje v mobilní ordinaci (lékařsky vybaveném autě), které zaručuje diskretnost. Výjezdů se vždy účastní lékař, zdravotní sestra a sociální pracovník.

c) Kulturní činnost

Klientky, kamarádky, sociální pracovníci a příznivci sdružení R-R mají možnost účinkovat v divadelním souboru „Rozkoš“. Tento soubor pravidelně vystupuje, mimo jiné, na mezinárodním semináři s názvem „AIDS, DROGY a MY“.

Některé významné projekty R-R

1) Projekty 2006

a) „Nejsme na to sami“

V tomto projektu je cílem pomoci lidem nakaženým HIV i následně nemocným AIDS, dále těm, kteří jsou různými způsoby ohroženi prostitutí a kteří se s ní setkali. A také lidem, kteří se nacházejí v krizové životní situaci nebo se ocitli náhle bez střechy nad hlavou či se stali obětí násilí. Finanční příspěvek na tuto činnost poskytlo MPSV České republiky.

b) „Sex ve městě“

Městská část Praha 2 poskytla finanční příspěvek na projekt, zabývající se prevencí sexuálně přenosných chorob a násilí, což se vztahovalo nejen na osoby provozující prostituci, ale taktéž na jejich klienty. Probíhalo také mapování prostředí v oblasti komerčního sexbyznysu, pomoc drogově závislým osobám a následné resocializační kroky.

2) Projekty 2007

a) Brno je zlatá loď

Projekt sponzorovalo Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR a cílem bylo podpořit fungování organizace R-R Brno, včetně vybavení nábytkem a dalšími potřebnými věcmi v poradenském centru v Brně.

b) AIDSčárky

Poskytovatelem dotace tohoto projektu je magistrát města Praha. Jde zejména o snahu redukovat výskyt HIV a další sexuálně přenosné nemoci formou terénní sociální práce.

3) Projekty 2008

a) Slečny na slovíčko

Tento projekt sponzorovalo ministerstvo zdravotnictví a jeho hlavními cíli je pomoci organizaci R-R finančně i materiálně pokrývat zdravotnické služby a materiály, potřebné pro terénní a preventivní činnost. Převážně jsou tyto služby zaměřeny na bezplatné testování prostitutek na nemoci jako HIV, syfilis.

Finanční dotace také podporují venerologická vyšetření, jež ženy pracující v sex byznyse mohou absolvovat a kde je jim provedena celková i prohlídka, zjišťující kompletní stav případných pohlavních chorob.

b) Terénní taška

Projekt financovalo opět ministerstvo zdravotnictví a jak vyplývá již z názvu, šlo v první řadě o to zajistit organizaci R-R zdravotní materiály pro potřeby terénní práce s klientkami.⁵⁷

⁵⁷www.rozkosbezrizika.cz

5.2. La Strada o.p.s.

Organizace La Strada patří, stejně jako Občanské sdružení R-R, mezi nevládní neziskovou organizaci, která se angažuje v oblasti obchodu s lidmi. V České republice byla La Strada o.p.s. založena v roce 1995 a patří mezi zakládající členy spolu s dalšími zeměmi v Evropě, které působí ve stejné oblasti. „Veškeré aktivity La Strady vycházejí ze základních principů jako je úcta k lidským právům, rovnost příležitostí, nediskriminační přístup, princip "empowerment" a ochrana zájmů obchodovaných osob.“

Cíle La Strady

Cílem veškeré činnosti La Strady je, aby osoby, které se staly obětí sexuálního nebo jiného obchodu, měly šanci vrátit se zpět do „normálního“ života a aby měli možnost se resocializovat.

K tomuto cíli dopomáhá například centrum psychosociálních služeb založené v roce 2004.

Jednotlivé cíle se pak liší dle formy poskytnuté pomoci La Strada.

Činnosti La Strady

Mezi základní a hlavní činnosti organizace patří ovlivňování vládních opatření tak, aby byla chráněna a posílena práva obchodovaných osob. Dále se soustředí na oblast vzdělání, prevence (primární, sekundární i terciární) a sociální pomoc a podporu osobám, které se staly obětí obchodu s lidmi.

Všechny tyto služby jsou určeny lidem, kteří prožili nebo prožívají zkušenost s vykořisťováním vlastní osoby, dále těm, kteří mají blízký vztah k obchodované osobě a skupině osob, kteří chtějí cestovat do zahraniční a chtějí těmto negativním událostem preventivně předcházet tak, že se předem o této problematice informují.

a) Poradenská činnost

Cílem odborného sociálního poradenství je, aby mohli lidé v bezpečném prostředí konzultovat problémy, potřeby či zkušenosti v případě, kdy se stali sami obchodovanými nebo v případě, kdy se o podobném případě dozvěděli ve svém okolí a nechtějí před tím zavírat oči, popřípadě chtějí oběti nějak pomoci.

b) Krizová pomoc

Úkolem krizové intervence je, aby kořistěné a obchodované osoby měly možnost využít okamžité pomoci ve své životní situaci. V rámci osobní bezpečnosti je možné poskytnout těmto osobám zdarma sedmidenní ubytování, které může být (ve spolupráci se sociálním pracovníkem) začátkem nového samostatného života klienta. Nejdůležitější je ochránit klientovo zdraví a bezpečnost, hájit jeho práva, zabránit sociálnímu vyloučení a pomoci řešit stávající krizovou situaci.

„Služba je poskytována osobám, které se nacházejí v ohrožení zdraví nebo života, starším 18 let české i cizí státní příslušnosti bez ohledu na jejich pobytový status. Ambulantní forma služby může být poskytována anonymně.“ Toto se vztahuje i na formu pomoci azylového ubytování.

c) Azylové ubytování

Ubytování v azylovém domě má za cíl, podobně jako u krizové pomoci, poskytnout klientele podporu a motivaci pro zlepšení kvality jejich života a zaručení bezpečného zázemí.

Azylový dům funguje na podobném principu jako například domovy pro matky s dětmi, kde může být klientka po dobu jednoho roku a podílí se na každodenním chodu v zařízení (úklid, praní, příprava stravy,....).

Nejdůležitějším cílem je, aby klientky dosáhly během doby pobytu v azylovém zařízení co největší samostatnosti, a aby byly připraveny na vlastní samostatný život.

Některé významné projekty La Strady:

1) Projekt 2005-2006 „Projekt zneužívání žen v prostituci“

Upozornit na obchod se ženami, nedobrovolnou prostituci a na to, že je třeba těmto ženám pomoci a ne být pouhým konzumentem nabízených sexuálních služeb, bylo hlavním cílem tohoto projektu.

2) Projekt 2007-2009 „Hledání efektivních řešení v otázkách obchodovaných a vykořisťovaných osob“

Cílem tohoto projektu je rozpoutat debatu o tom, že migrace má především pozitivní důsledky a je třeba stále se pokoušet hledat nová legislativní opatření, která by umožňovala nové pracovní příležitosti migrujících osob rozšiřovat. Dále je smyslem projektu stále upozorňovat na to, že obchod s lidmi neustává a je nutné o této problematice mluvit veřejně, tedy že je třeba zprostředkovávat a rozšiřovat informace k tomuto tématu.

V neposlední řadě jde také o to, aby lidé měli informace o tom, jaké primární i sekundární problémy hrozí obchodované a vykořisťované osobě a že je třeba těmto osobám pomoci a hájit jejich práva.

3) Projekt 2004 „Obchodování se ženami z pohledu České republiky“

Institut pro kriminologii a sociální prevenci realizoval průzkum situace obchodu se ženami u nás v souvislosti s trestním soudnictvím. Partnerem, podílejícím se na tomto výzkumu, byla i La Strada o.p.s..⁵⁸

⁵⁸ www.strada.cz

5.3. Občanské sdružení Ulice

Občanské sdružení Ulice v Plzni – Agentura sociální práce funguje v sociální oblasti od roku 2001 a zabývá se snižováním rizik ve všech druzích prostituční činnosti, drogovou problematikou a snižováním počtu závislostí, včetně pomoci rómským spoluobčanům, kteří tvoří kolem devadesáti procent všech klientů a klientek. Východiskem sdružení jsou tak zvané služby „Harm Reduction“, tedy minimalizace rizik spojených s prostitucí a drogami, což podporuje základní plnění cílů protidrogové politiky.

Zajímavé je, že služby jsou poskytovány zejména v obydlí klientů, ale terénní sociální práce přímo na ulicích či v místnosti poradenského centra jsou také samozřejmostí. Například v rámci snižování negativních důsledků prostituce pracovníci navštěvují mnoho erotických klubů, ale taktéž soukromé byty, což není příliš častý jev, dá se říci, že až výjimečný.

Konkrétně vykonává tato agentura v městě Plzeň činnosti jako – sběr injekčního materiálu, sociální služby zaměřené na pomoc lidem závislých na drogách, služby „Harm Reducation“ (snižování rizik), pořádají přednášky, provozují substituční centrum v Plzni, podílejí se na komunitním plánování sociálních služeb a samozřejmě se angažují i v oblasti prostituce.

Sdružení dokonce vypracovalo brožurku „Jak to zvládat na trase“, která je primárně určena pro prostituující osoby a jejíž obsah pomáhaly zpracovat samotné klientky.⁵⁹

⁵⁹ <http://www.ulice-plzen.com/>

5.4. Projekt Magdala

Projekt Magdala je součástí Charity ČR, jehož zřizovatelem je Biskupství brněnské a konkrétně spadá pod Oblastní charitu Znojmo, která byla zřízena v roce 1993.

Posláním a cílem toho projektu je pomoci ženám, pracujícím v sexbyznise jako prostitutky, vrátit se ke svému původnímu životu nebo k životu lepšímu, než jaký vede klientka v současné době. Tato pomoc je směřována nejen k samotným prostitutkám, ale také k jejich dětem.

Poskytovat konkrétní řešení není v tomto projektu to nejdůležitější, jde spíše o to, udělat si čas a vytvořit bezpečný prostor k tomu, aby pracovník zařízení klientku vyslechl, aby s ní o její těžké životní situaci dokázal lidsky mluvit. Podporovat klientku v nových, motivačních rozhodnutích, které pomohou změnit její život a umět doprovázet je na její „nové cestě“ je ten nejlepší způsob, jak těmto ženám pomoci. Respektování přání klientek je ale podstatnou náležitostí.

Poradna, která slouží pro účel pomoci klientkám v nouzi nabízí například psychosociální služby, poradenství v různých oblastech (sociální, zdravotní, právní,...) či nabízí různé resocializační kurzy (PC kurzy). Také poskytuje preventivní informace o nemocech HIV a AIDS nebo umožňuje ženám testy na HIV či těhotenský test.⁶⁰

⁶⁰<http://www.znojmo.caritas.cz/02nasezarizeni/magdala.php>

5.5. Projekt Jana

Tento Bavorsko-český projekt, působící v Čechách, se zabývá problematikou prevence AIDS, dalšími pohlavně přenosnými nemocemi a také se zajímá o celkovou situaci žen, pracujících jako prostitutky. Hlavními cíly jsou tedy prevence, zmapování a zlepšení péče o prostitující ženy (v sociální, psychologické i lékařské oblasti), prohlubování informací o sexuální výchově pro všechny skupiny lidí a důležitá je spolupráce různých odborníků v obou zemích.

Činnost tohoto projektu schvaluje a doporučuje prvotně Ministerstvo zdravotnictví v Bavorsku. Právě na pohraničí Česka a Německa se prostitučnímu obchodu velmi daří, protože muži z Německa jezdí za „levnými“ sexuálními službami na pomezí těchto hranic.

Svoji činnost začal plnit projekt v roce 1997 a o rok dříve se o náplni a obsahu tohoto projektu již diskutovalo a vše se připravovalo. „V roce 2007 občanské sdružení Network East-West oficiálně zaregistrovalo v České republice Centrum JANA jako sociální službu a stalo se zřizovatelem nestátního zdravotnického zařízení. V červnu 2007 podepsaly tři zúčastněné strany (Vláda Horního Falcka, občanské sdružení Network East- West a Fakultní nemocnice Plzeň) kooperační smlouvu, která položila základy dobrovolné a trvalé spolupráce.“⁶¹

⁶¹<http://www.regierung.oberpfalz.bayern.de/cz/informace/jana/jana.htm>

5.6. Projekt Šance

Projekt Šance vystihují následující řádky: „Projekt Šance je první preventivní a humanitární program pro komerčně sexuálně zneužívané děti a mládež, oběti obchodování s lidmi, kteří žijí v ČR v zapomenutí.“

Historické počátky projektu jsou známy již z roku 1995, kdy jeden ze zakladatelů občanského sdružení navázal kontakt s Národním zdravotnickým ústavem, a který se nejvíce přiblížil chlapcům žijícím v pražských ulicích, včetně prostitutek. V roce 1997 se podařilo, s podporou městské části Praha 1, vybudovat a otevřít malé poradenské centrum.

V tuto dobu také vzniklo a začalo plnit svoji funkci občanské sdružení Projekt Šance a v roce 2002 sdružení získalo v Praze 5 budovu, kterou nazvalo „Dům Šance“. Od roku 2007 pak plně fungovala pracovní dílna, sloužící klientele tohoto projektu.

Projekt Šance je výjimečný zejména tím, že se sociální pracovníci působící ve sdružení zajímají především o klienty mužského pohlaví a snaží se preventivně působit nejen proti drogové závislosti, ale také proti negativním následkům homosexuální prostituce. Tím je projekt Šance odlišný a výjimečný.

Stejně jako v organizacích a sdruženích, které jsem již zmiňovala, je také zde možnost klienty zdarma vyšetřit na pohlavní choroby či žloutenku.⁶²

⁶² <http://www.sance.info/index.php?go=streetwork>

PRAKTICKÁ ČÁST

6. PLÁN VÝZKUMU

6.1. Předmět výzkumu

Předmětem výzkumu mé praktické části bakalářské práce jsou názory občanů, žijících v České republice, na otázky, vztahující se k problematice regulace (legalizace) prostituce. Přesněji se zajímám, zda by s Návrhem Zákona o regulaci prostituce lidé v ČR souhlasili či nikoli a proč.

6.2. Cíl výzkumu

Hlavním cílem mé práce je zmapování situací v souvislosti s problematikou prostituce v ČR. Zjišťuji názory mužů a žen v ČR, konkrétně, jaký mají osobní postoj na případné schválení Návrhu Zákona o regulaci prostituce. Dále se zajímám také o to, jak česká veřejnost vnímá prostituci.

6.3. Předpoklad

Považuji za správné a potřebné Návrh Zákona o regulaci prostituce v ČR schválit (zlegalizovat). Předpokládám, že názory v naší společnosti se budou lišit, zejména s ohledem na rozdílnost věkových generací a dosažené vzdělání. Naopak se domnívám, že odpovědi žen a mužů příliš diferencované nebudou.

6.4. Forma výzkumu

Pro potvrzení či vyvrácení mého předpokladu a pro splnění mého cíle jsem zvolila kvantitativní výzkum a to formou dotazníků. Každý dotazník obsahuje 15 otázek. Otázky jsou otevřené i uzavřené. U obou typů otázek uvádím vždy nejčastější odpovědi, které zpracovávám do tabulky.

V kapitole, kde vyhodnocuji dotazníky zpracovávám každou otázku a jednotlivé odpovědi do „koláčových grafů“. Zde je zobrazena procentuální míra odpovědí respondentů. V této části jsem vyhodnotila názor celé společnosti bez rozdílu.

U otázek, které jsem dále dělila dle pohlaví, generace, věku a vzdělání respondenta využívám vyobrazení formou tabulek, které jsou ke shlédnutí v příloze mé práce. Slovně se pak k výsledkům těchto tabulek vyjadřuji taktéž v kapitole vyhodnocení dotazníků.

Celkový počet respondentů, od kterých jsem získala vyplněné dotazníky je 131. Věkovou hranici jsem rozdělila do čtyř skupin a to: 15-30/ 31-45/ 46-60/ 61 a více.

7. DOTAZNÍK

Dotazník pro moji bakalářskou práci jsem připravovala společně se sociální pracovnící paní G. v brněnské organizaci „Rozkoš bez rizika“. Důvodem mé spolupráce byl zejména fakt, že výsledky výzkumu poskytnu organizaci R-R. Bylo proto vhodné jednotlivé otázky vždy zkontrolovat s pracovnící, aby zjišťování názorů občanů v ČR mělo vypovídající význam pro organizaci R-R.

Otázky použité v dotazníku jsem zpracovávala a připravovala samostatně, ale jeho celý obsah jsem poskytla ke schválení sociální pracovníci, která mi pomohla v dotazníku odstranit nedostatky tak, aby byl přínosem pro samotnou organizaci. Šlo například o doplnění více možností odpovědí v některých otázkách.

Celé znění dotazníku, který se mi podařilo, s pomocí rodiny, známých a přátel, rozšířit mezi českou veřejnost, naleznete v příloze mé bakalářské práce.

7.1. Struktura dotazníku

Dotazník obsahuje celkem 15 otázek, otevřených i uzavřených. U některých otázek byla tedy možnost odpovědi pouze ano/ne, u dalších mohli respondenti odpovídat dle svého názoru nebo zvolili některou z předepsaných odpovědí.

Otázky použité v dotazníku:

Ot.č.1: Údaje o respondentovi (pohlaví, věk, statut, vzdělání, bydliště)

Ot.č.2: Setkal/a jste se někdy s prostitucí?

Ot.č.3: V jaké situaci jste se s prostitucí setkal/a?

Ot.č.4: Kdo placených sexuálních služeb ve vašem okolí využívá?

Ot.č.5: Jak vnímáte prostituci v ČR?

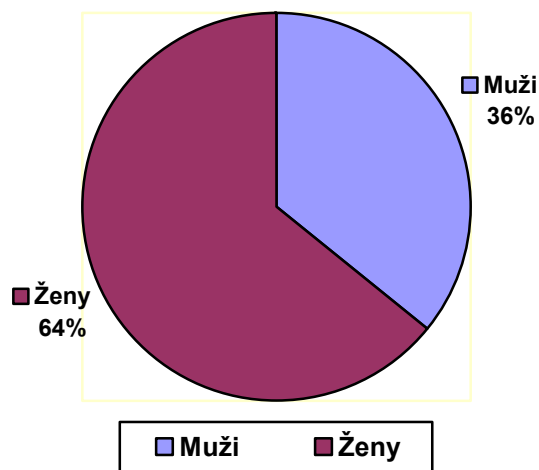
Ot.č.6: Vnímáte prostituci jako zcela negativní společenský jev?

- Ot.č.7:** Jaký důvod považujete za dostatečný, aby jste využití placené služby respektoval/a?
- Ot.č.8:** Který doprovázející problém, související s výkonem prostituce, považujete za nejzávažnější?
- Ot.č.9:** Znáte navrhovaný Zákon o regulaci prostituce?
- Ot.č.10:** Jaký máte názor na Zákon o regulaci prostituce, tedy na jeho případné zlegalizování?
- Ot.č.11:** Pokud s legalizací prostituce souhlasí, proč?
- Ot.č.12:** Pokud s legalizací prostituce nesouhlasí, proč?
- Ot.č.13:** Myslíte si, že by Zákon o regulaci prostituce fungoval v praxi?
- Ot.č.14:** Pokud si myslíte, že by Zákon o regulaci prostituce nefungoval, proč?
- Ot.č.15:** Jaký z nabízených přístupů by jste zvolili, pokud by jste měli možnost ovlivnit problematiku prostituce?

8. VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKŮ

8.1. Vyhodnocení názoru společnosti

Otázka č. 1 – Pohlaví respondentů.

V celkovém počtu respondentů, kteří zodpověděli mnou vytvořený dotazník, převažuje ženská část populace. Záměrem v mé práci nebylo vyhledat stejný počet žen a mužů.

Hlavním důvodem, proč právě ženy tvoří většinu odpovídajících v mém výzkumu je to, že s rozšiřováním dotazníků mezi veřejnost mi pomáhali moji známí, přátelé a rodina. Dotazníky se proto dostaly například do prostředí mateřské školky, mezi pracovníky ve zdravotnictví či mezi mé spolužáky ve škole, které z devadesáti procent tvoří ženy.

Otázka č. 2 – Setkal/la jste se někdy s prostitutí?

Jak vyplývá z koláčového grafu, převážná většina všech respondentů se ve svém životě s prostitutí setkala.

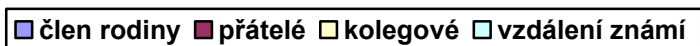
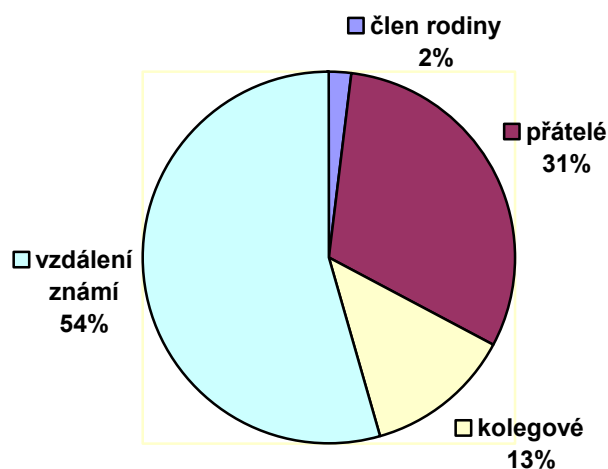
Z otázky č. 3, jejíž celé znění naleznete v dotazníku (příloha č. 1), a která je rozdělena do tří částí, uvedu nejčastější odpovědi. Největší část dotazovaných se shodla na tom, že se s prostitutí setkali prostřednictvím médií (TV, internet, časopisy, noviny,...). Tuto možnost zvolilo přes 75% respondentů.

Jinou formu setkání se s prostitutí označilo kolem 15-ti% dotázaných. Do této skupiny zařadili lidé další situace, ve kterých se s prostitutkami setkali. Ulice a veřejná prostranství uváděli respondenti jako nejběžnější místa, na kterých vidají ženy, vykonávající placený sex byznys. Dalších 10% mužů a žen odpovědělo, že výjimkou setkání se s prostitutí není ani okolí silnic a dálnic (uváděno zejména řidiči z povolání či taxikáři) a také prostřednictvím vlastní terénní práce (školní praxe).

Tři lidé pak mají v rodině či blízkém okolí známého, kdo je vlastníkem erotického klubu. Jedna respondetka dokonce uvedla, že kamarádka prostituci přímo vykonává. Další muž noční klub navštívil, ale služeb sexuálních pracovníc nevyužil.

Kuriozitou byl pak příběh ženy, která mi do dotazníku sdělila, že se sama málem stala obětí bytové (privátní) prostituce, neboť se seznámila s mužem, který dívky pro tuto činnost vyhledával.

Otázka č. 4 – Kdo služeb prostituce ve vašem okolí využívá?

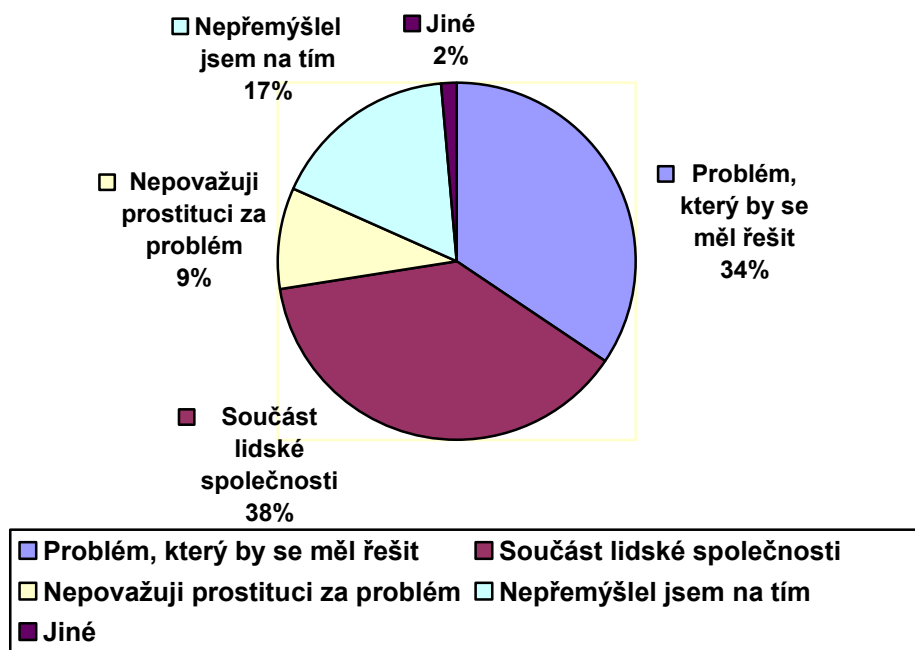

V otázce č. 3 jsem se dozvěděla, že ze 131 lidí téměř čtvrtina dotázaných (49), zná někoho ve svém okolí, kdo placených sexuálních služeb využívá. Dalších 81 mužů a žen nikoho takového nezná.

Z odpovědí v otázce č. 4 vyplývá, že vzdálení známí, jako například kolegové z jiných firem či nadnárodních společností, byli respondenty nejčastěji uvedeni jako „konzumenti“ placených sexuálních služeb.

Druhou procentuálně nejvyšší uváděnou skupinou jsou přátelé. Kolegové, s nimiž respondenti pracují, zauímají třetí pozici v koláčovém grafu. Pouze 2% dotázaných uvedlo konkrétní členy své rodiny, kteří využili či využívají placených sexuálních služeb.

Otázka č. 5 – Jak vnímáte prostituci v ČR?

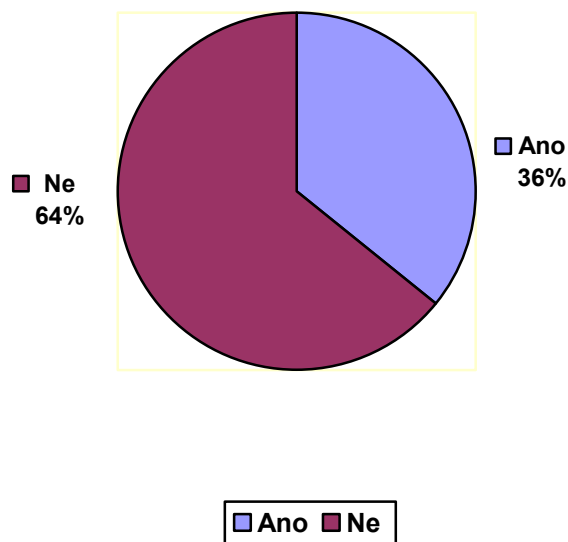

Celých 38% dotázaných se domnívá, že prostituce je přirozenou součástí lidské společnosti, která zde byla, je i bude.

Jen o čtyři procenta méně respondentů hodnotí prostituci jako celospolečenský problém, který by se měl řešit a ne tolerovat nebo dokonce respektovat jako součást dané kultury.

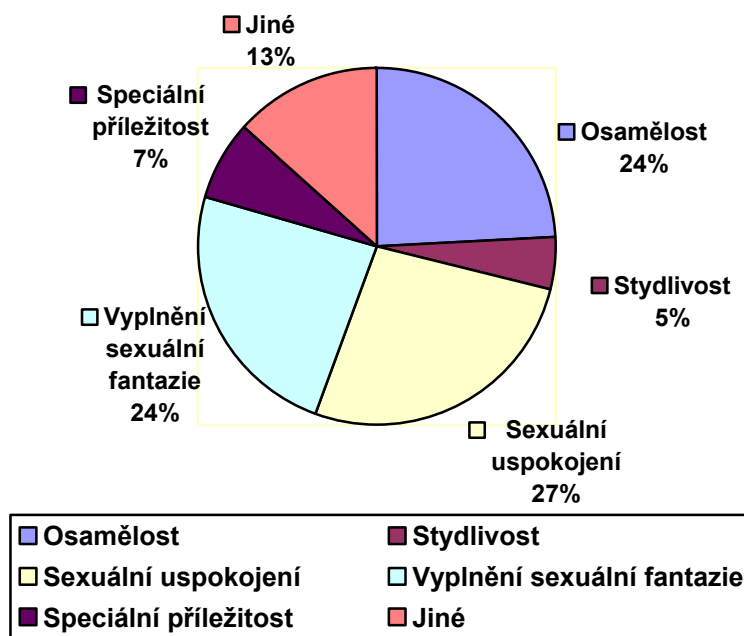
Dalších 28% respondentů se rozdělilo na ty, kteří o problému dosud nepřemýšleli (17%), dalších 9% se shodlo na tom, že nepovažují prostituci za žádný problém. Dvě procenta odpovídajících uvedlo jiné důvody, jako například: „Pokud se prostitutky uklidí z ulic do klubů, nevadí mi“. Nebo: „Pokud není tato činnost spojena s drogami a zločinem, je to v pořádku.“

Otázka č. 6 – Vnímáte prostituci jako zcela negativní jev?

Téměř dvě třetiny všech respondentů nepovažují prostituci za jednoznačně negativní jev ve společnosti a uznávají konkrétní důvody, proč placených sexuálních služeb využít (viz. otázka+graf č. 7). Zhruba třetina lidí se pak domnívá, že prostituce je zcela negativním jevem. Současně s tímto názorem uvádějí svá subjektivní zdůvodnění. Ta lze v dotazníku vyčíst z označených možností otázky č. 8.

Otázka č. 7 – Jaký důvod považujete za dostatečný, aby jste využití sexuální služby respektoval/la?

Odpovědi na otázku č. 7 byly velmi různorodé. Nejvyšší procento mužů a žen uvedlo, že za důvod k respektování případného využití placené sexuální služby považují sexuální uspokojení jako jednu z přirozených lidských potřeb. Stejně procentuální zastoupení (24%) respondentů se shodlo na respektování důvodu osamělosti a důvodu vyplnění osobní sexuální fantazie. Pouze 7% dotázaných označilo jako důvod speciální příležitost a 5% zvolilo jako důvod osamělost.

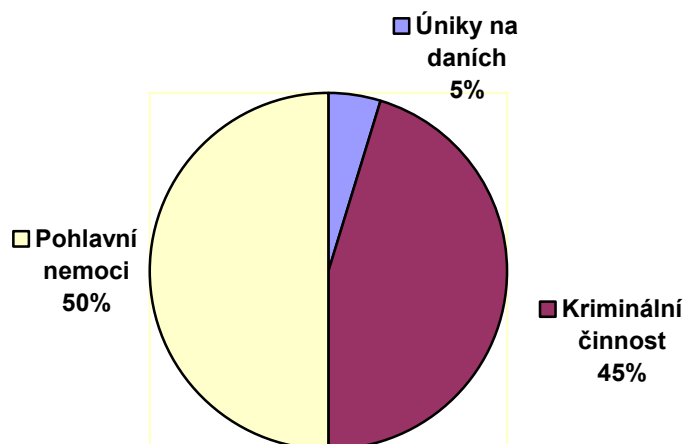
Souhrnně lze konstatovat, že lidé jsou v naší společnosti poměrně tolerantní a často jsou ochotni respektovat alespoň některý z důvodů, proč oni sami nebo někdo v jejich okolí takovéto služby využívá nebo by využít mohl.

Pro zbývajících 13% dotázaných byla akceptovatelná jiná motivace, jako například sexuální odlišnost člověka či tělesný handicap, bránící přirozenému sexuálnímu aktu.

Jeden z respondentů se domnívá, že využití placené sexuální služby může být preventivním opatřením proti nebezpečným patologickým jevům (sexuální násilí).

Nejvíce lidí (z podskupiny „jiné“) pak uvedlo, že by respektovali jakýkoli důvod pro využití služeb prostitutky, protože je to každého osobní záležitost svobodné rozhodnutí.

Otázka č. 8 – Který doprovázející problém, související s prostitucí považujete za nejzávažnější?

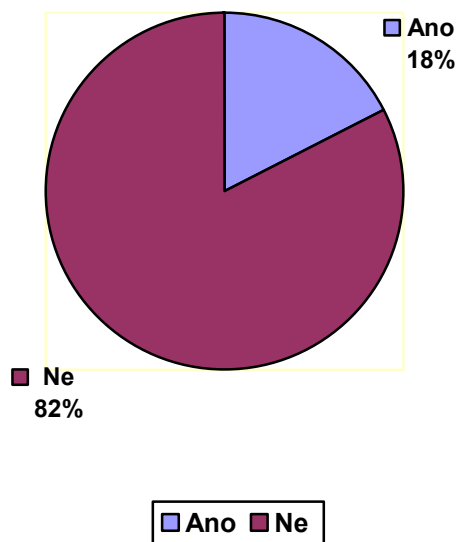

■ Úniky na daních ■ Kriminální činnost ■ Pohlavní nemoci

Přesná polovina všech dotázaných považuje za nejzávažnější problém spojený s prostituční činností, šíření pohlavních chorob. Jen o 5% méně respondentů se shodlo na různé kriminální činnosti, která je spojena s prostituční scénou. Pouhých 5% respondentů vnímá jako závažný problém, který doprovází prostituci fakt, že dosud není možné za tuto formu „podnikání“ odvádět státu daně.

V této otázce byla dána možnost volby označit pouze jeden problém. A to ten, který lidé považují za opravdu nejzávažnější. Mnoho dotázaných k této otázce podotklo, že všechny zmíněné problémy jsou závažné, přesto ale určili kriminalitu a pohlavní nemoci jako dva nejzávažnější faktory sekundárních jevů prostituce.

Otázka č. 9 – Znáte navrhovaný Zákon o regulaci prostituce?

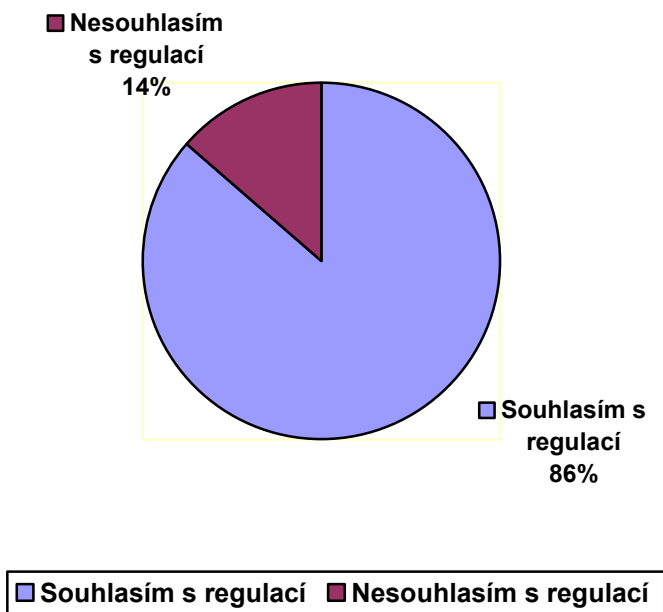

Jen necelých 20% všech dotazovaných označilo odpověď, že znají navrhovaný Zákon o regulaci prostituce. Přes 80% respondentů tento návrh zákona nezná a nikdy se s jeho obsahem nesetkalo, ani o něm neslyšeli. Uvedené výsledky této otázky jsem však očekávala.

Lidé mohli získat informace o tomto zákoně z televize, internetu či jiných masmédií. Protože se však v minulých letech o návrhu zákona poměrně dlouho a intenzivně nemluvilo, snadno se na problematiku legalizace prostituce pozapomnělo.

Z uvedeného výsledku otázky č. 9 tedy vyplývá, že by bylo potřebné o problematice prostituce a návrhu již zmiňovaného zákona více hovořit. Nejlépe formou médií, která mají největší informativní sílu pro široký okruh veřejnosti. Lidé by pak měli konkrétnější představu o tom, co by schválení takového zákona znamenalo, jaký je jeho obsah a za jakých podmínek by osoby pracující v sex byznyse mohly či nemohly vykonávat svoji činnost atd..

Otázka č. 10 – Jaký máte názor na Zákon o regulaci prostituce?

Z grafu č. 10 vyplývá, že podstatná většina všech dotázaných souhlasí s regulací prostituce v České republice. A to i přesto, že podrobně tento návrh zákona neznají. Jelikož jsem předpokládala, že lidé nebudou znát podmínky legalizace prostituce, uvedla jsem v dotazníku (pod ot. č. 9) některé podstatné body z obsahu zákona, na jejichž základě respondenti souhlasili s její legalizací.

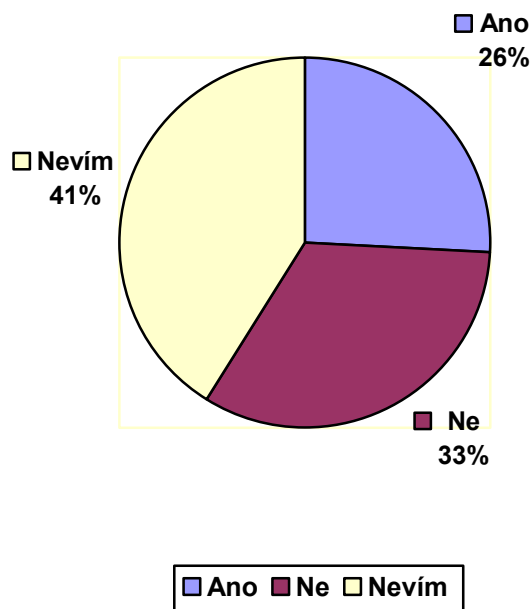
Důvody pozitivního názoru lidí jsem dále zkoumala v otevřené otázce č. 11, na kterou odpovědělo celkem 117 lidí. Výsledky jsou následující:

Celkem 40% respondentů se domnívá, že legalizace prostituce by, díky pravidelným lékařským prohlídkám, snížila zdravotní rizika a šíření pohlavních chorob mezi populací. Dalších 37% občanů uvedlo, že by schválení Zákona o regulaci prostituce znamenalo jistý řád pro naši společnost a že by se pravděpodobně omezily negativní jevy související s touto činností. Šestnáct procent lidí je přesvědčeno, že legalizace a možnost podnikání v sex byznyse by přinesla státní pokladně (a tím nám všem) nové daně, čímž by se snížil celorepublikový finanční deficit.

„Prostituci nelze zabránit“, tento názor má 10% dotázaných. Dalších 12% se rozdělilo v 6% na názor, že fungující zákon by zabezpečil snížení kriminálních aspektů v ČR. Druhá polovina odpovídajících (6%) se přiklání k názoru, že činnost sexuálních pracovníků je práce jako každá jiná, včetně toho, že prostituce patří přirozeně k našemu životu.

Jeden respondent se zmínil o účinně fungujícím zákoně v Holandsku a v jednom případě byl vysloven poměrně úsměvný názor, že by sexuální služby, v případě státního dozoru, byly určitě kvalitnější než je tomu nyní.

Otázka č. 13 – Jestli-že by byl Zákon o regulaci prostituce v ČR schválen myslíte si, že by účinně fungoval i v praxi?

Výsledky otázky č. 13 jsou poměrně vyrovnané. Přes 40% lidí se shodlo, že sami zatím nevědí, jestli by, po případném schválení Návrhu Zákona o prostituci, opravdu byly naplňovány jeho stanovené podmínky. Necelých 30% respondentů má optimističtější názor, protože se domnívají, že by zákon ve společnosti fungoval a jeho podmínky by byly dodržovány a hlídány určenými státními orgány.

Přesně 33% občanů vnímá schválení zákona pesimisticky. Nevěří tomu, že by mohl být zákon v praxi opravdu prospěšný a účelný vzhledem ke svým cílům. V čem vidí tato skupina respondentů problém, to bylo předmětem mého zkoumání v otázce č. 14, na níž odpovědělo celkem 48 všech dotazovaných.

Výsledky jsou následující:

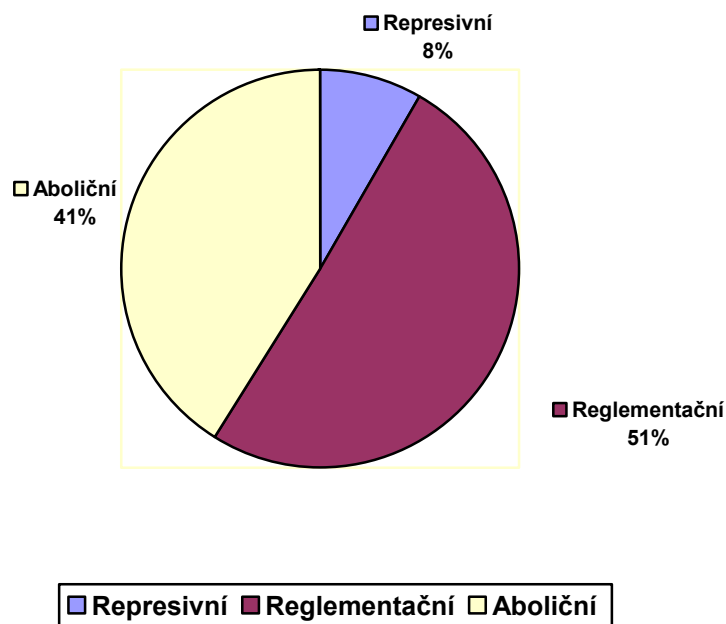
Třiatdvacet dotázaných považuje za palčivý problém nedostatečnou transparentnost a tím vznikající možnost obejítí zákona. „Proč by měl fungovat tento zákon, když se nerespektuje mnoho dalších zákonů v České republice?“ To je názor většiny lidí v této skupině. Lidé si také myslí, že „praní špinavých peněz“ a nelegální prostituci nezabrání nic, ani jakákoli legislativní opatření.

Srovnatelný počet dotazovaných (21) je přesvědčen o tom, že zákon by jednoduše nefungoval. A to například z důvodů korupce policie, která by na výkon prostituce v určitých prostorách měla dohlížet. Nebo z důvodu neustálého úniku daní (prostituce „na černo“), přesto že by je prostitutky měly dle navrhovaného zákona platit. Dále proto, že český občan (včetně příslušníků policie) se bojí zasahovat proti nelegální činnosti organizovaných gangů přistěhovalců či cizinců ze zemí východního bloku.

Další dotázaný uvedl, že „se v naší zemi prostě neumíme domluvit“. Jiný respondent odpověděl, že si cituji: „Nedokáží si představit na úřadech práce kolonku nabízíme práci prostitutky.“

Jen čtyři lidé se zmínili o faktu, že být oficiálně registrována a tím veřejně „označkována“ jako prostitutka nebo sexuální pracovnice není žádná výhoda a je to spíše určité stigma. Tato skupina se taktéž domnívá, že sexuální pracovnice nebudou chtít ze své výdělečné činnosti platit dobrovolně daně.

Otázka č. 15 – Jaký následující přístup by jste zvolil/la, kdyby jste měl/la možnost ovlivnit problematiku prostituce v ČR?

Z posledního grafu č. 15 lze zjistit, že u respondentů převážil reglementační přístup k problematice prostituce. Dotazovaní měli možnost zvolit si jeden ze tří možných přístupů. Z typů těchto odpovědí lze nejlépe vyvodit, jak by se lidé rozhodli v případě, kdyby měli sami právo určit, jak bude nebo nebude prostituce v ČR regulována.

S aboličním systémem by byli spokojeni respondenti, kteří s legalizací prostituce nesouhlasili a překvapivě i ti, kteří zastávali opačný názor (souhlasili s regulací). Pravděpodobným důvodem, je to, že sami občané považují za podstatné zabývat se sekundárními problémy spojenými s prostitucí. Mají pocit, že tato skupina problémů (drogová závislost, šíření pohlavních chorob, obchod se ženami,...) se jich osobně dotýká mnohem více než-li to, kde prostitutky svoje služby poskytují nebo zda platí státu daně.

Většina všech respondentů souhlasila (ot. č. 10) s regulací, respektive legalizací prostituce v ČR, a proto reglementační přístup považuje tato skupina lidí za nejvhodnější řešení.

Reglementační formu volili vždy muži a ženy, kteří s legalizací prostituce souhlasili. Tato skupina obyvatel má potřebu alespoň se pokusit v České republice o novelizaci právě formou schválení Zákona o regulace prostituce. Většina z nich zastává názor, že je lepší zakročit proti prostituci a jejím důsledkům státním opatřením než ponechat situaci v současné podobě. Lidé by podporovali především povinnost pravidelných lékařských prohlídek žen pracujících v sex byznyse, kontrolu věkové hranice nad 18 let (prevence proti dětské prostituci) nebo také pravomoc policejních orgánů ke kontrole platného povolení k výkonu prostituce.

Poslední přístup, tedy represivní, by volila naprostá menšina respondentů, pouhých 8%. Takto odpovídali ti, kteří prostituci buď zcela odsuzují-jeden lékař dokonce odpověděl, že by všechny prostitutky zavřel. Nebo tak odpověděli ti, kterým prostituce zasáhla nějakým způsobem do osobního a intimního života. Dalším důvodem podpory represivního přístupu byl názor, že pokud bychom prostituční činnost nezakázali, nýbrž schválili jako legální zaměstnání, následující generace by byla k tomuto patologickému jevu ještě tolerantnější, což by působilo nevhodně.

8.2. Vyhodnocení dotazníků dle pohlaví

Jak vyplývá z tabulky 2.1. v příloze 2, celkový počet mužů a žen, které vyplnili můj dotazník je 131. Z toho je 84 žen a 47 mužů. Mým záměrem nebylo vyhledat stejný počet respondentů opačného pohlaví. Ve výsledku tedy odpovědělo o polovinu více žen než-li mužů, k čemuž je nutné přihlídnout při vyhodnocování celého výzkumu.

Do tabulek, které jsou k nahlédnutí v přílohách mé práce, jsem vyhodnocovala otázky z dotazníku číslo 6, 10 a 15, které jsou pro celkový cíl i zjištění předpokladu výzkumu zásadní. Proto jsou podrobněji rozpracované.

Co si tedy myslí muži a ženy o prostituci, vnímají ji jako negativní faktor ve společnosti? Z 84 žen jich 33 vnímá prostituci jako zcela negativní jev společnosti a 51 respondentek má opačný názor. U mužů taktéž převládá názor, že prostitute není zcela negativní společenský jev. Jen 14 jich odpovědělo na tutéž otázku „ano“ a dalších 33 „ne“.

Výsledek otázky č. 6 ukazuje, že ženy i muži nepovažují z větší části prostituci za negativní jev, ačkoli u žen je poměr mezi odpověďmi ANO/NE více vyrovnaný.

U otázky č. 10 vychází z výsledků výzkumu u obou pohlaví větší shoda. Šedesát žen a 49 mužů souhlasí s regulací prostitute a jen 15 žen a 3 muži nesouhlasí. Z těchto odpovědí vyplývá, že lidé v české společnosti problematiku prostitute chtějí řešit. Mají pocit, že jim do každodenních životů více či méně zasahuje, i když ne patologicky a trvale.

Represivní přístup by zvolilo 9 žen a 3 muži. Aboliční formu by uplatnilo 36 žen a 17 mužů a reglementační přístup navrhuje 39 žen a 27 mužů. U obou pohlaví převládá tedy názor, že by se prostitute měla podřídit státnímu dozoru. Zejména u žen si lze všimnout velké vyrovnanosti mezi těmito dvěma přístupy.

Důvodem, proč by některé ženy chtěly prosadit aboliční formu je to, že by prostitute určitým způsobem vymezila a regulovala (zaměření na sekundární jevy). Nejsou přitom zastánkyně toho, aby byla tato činnost v České republice

zlegalizována a brána jako rovnocenné zaměstnání. Stejný názor má již uvedený počet mužů (17).

8.3. Vyhodnocení dotazníků dle generací

Přehled výsledků výzkumu dle generací jsou k nahlédnutí v příloze č. 2, tabulka 2.2..

První věková skupina (15-30 let), kde celkový počet respondentů činí 70, a z nichž je 52 žen a 18 mužů, odpověděla takto:

Prostituci vnímá negativně 23 žen a 4 muži. Naopak pozitivně se vyjádřilo 29 žen a 14 mužů.

S regulací prostituce souhlasí 41 žen a 16 mužů, nesouhlasí 11 žen a 2 muži. Se zakázáním prostituce a postihováním trestně-právními opatřeními (represivní přístup) by souhlasilo 6 žen a 2 muži. Na sekundární jevy (aboliční přístup) by se zaměřilo 31 žen a 9 mužů a reglementační opatření považuje za správné 15 žen a 7 mužů.

Druhá věková kategorie (31-45 let), kde celkový počet respondentů činí 32 a z nichž je 18 žen a 14 mužů, se vyjádřila takto:

Za negativní jev považují prostituci pouze 3 ženy a 2 muži. Dalších 15 žen a 12 mužů se shodlo na opačném názoru. Lze tedy říci, že lidé v této kategorii prostituci jako zcela nevhodnou činnost nevnímají oproti ženám v první kategorii, kde je výraznější početní shoda (poměr 23 a 29).

Respondenti v této kategorii se poměrně shodli na reglementačním přístupu, který by zvolili v 10-ti případech muži a ve 14-ti případech ženy. Aboliční formu by upřednostnili 3 ženy a 4 muži. Radikálnější represivní přístup by zvolila pouze 1 žena a žádný muž.

Třetí věková kategorie (46-60 let), kde celkový počet respondentů činí 22, z nichž 12 je žen a 10 mužů, se vyjádřila takto:

Odpovědi na otázku vnímání prostituce byly v této kategorii velmi vyrovnané. Celkem 6 žen a 4 muži si myslí, že je prostituce negativním faktorem společnosti a stejný počet mužů a žen (6) prostituci jako negativní jev nevnímá.

Podobné výsledky najdeme i u otázky, zda respondenti souhlasí s regulací prostituce. Deset žen a 9 mužů se přiklání k regulaci zákonem a jen 2 ženy a 1 muž vyjádřili svůj nesouhlas.

Reglementační přístup by v ČR zvolilo 8 žen a 7 mužů. Shodný počet žen a mužů, přesněji 2, by se podepsalo pod aboliční přístup a represivní opatření by rády prosadily 2 ženy a 1 muž.

Čtvrtá věková kategorie (61 a více let), kde celkový počet respondentů činí 7 a z nichž jsou 2 ženy a 5 mužů odpovídala takto:

Jedna respondentka chápe prostituci jako zcela negativní jev a 4 respondenti jsou téhož názoru. Naproti tomu pouze 1 muž a 1 žena zastávají názor, že prostituce nemusí být vnímána jako zcela negativní jev. Protože v této kategorii odpovídali hlavně lidé nad 70, 80 let, je pochopitelné, že převažuje názor nesouhlasu s prostitucí. Překvapilo mne, že se v této kategorii našli alespoň dva respondenti, kteří odpověděli ne (tedy, že nevnímají prostituci jako zcela negativní záležitost).

Taktéž mne zaujaly odpovědi lidí v této kategorii na otázku, zda by souhlasili s regulací či nikoli. Nikdo ze sedmi respondentů neodpověděl, že by nesouhlasil, ale 2 ženy a 5 mužů shodně s regulací souhlasilo. Mnoho lidí se domnívá, že člověk v důchodovém věku bude mít zcela negativistický přístup k otázce prostituce a nebude proto chtít žádné inovace, nebo že zvolí automaticky represivní přístup. Jak je ale vidět, tento názor je mylný a bylo by jistě zajímavé zaměřit některý výzkum na téma prostituce čistě pro generaci občanů v důchodovém věku.

8.4. Vyhodnocení dotazníků dle vzdělání

Výsledky výzkumu dle vzdělání respondentů jsou k nahlédnutí v příloze č.2 , tabulka 2.3..

Respondentů se základním vzděláním je celkem 7 a odpovídali takto:

Na otázku, zda považují prostituci za zcela negativní jev, odpovědělo 6 z nich záporně (ne) a pouze 1 z dotazovaných kladně (ano).

Výsledky odpovědí na otázku případného zlegalizování navrhovaného zákona byly logicky zcela opačné. S regulací by souhlasilo 6 osob v této skupině a 1 vyjádřila nesouhlas.

Přestože by prostituci regulovalo zákonem zmíněných 6 respondentů, pouze 1 z nich nakonec zvolil reglementační přístup za nejúčinnější řešení problematiky prostituce. Zbýlých 5 respondentů odpovědělo na tuto otázku, že by sami zvolili aboliční přístup a v jednom případě se vyskytl názor, že prostituce by měla být považována za kriminální čin (represivní přístup).

V této kategorii, stejně jako v kapitole 8.2., je znát, že dotazovaní lidé by rádi v naší společnosti něco změnili a s regulací formou zákona by souhlasili, ovšem i přesto by se zaměřili zejména na sekundární jevy prostituce jako jsou pohlavní nemoci či obchod s lidmi atd.

Respondentů se středoškolským vzděláním je 66, tedy převážná většina, a odpovídali takto:

Pro 24 respondentů je prostituce negativním společenským jevem. Naopak větší část dotázaných, přesněji 42, nevnímá tento jev v ČR jako zcela odsouzeníhodný.

U „středoškoláků“ lze vidět značnou diferencíalnost v odpovědích na otázku regulace prostituce. Celých 61 respondentů pohlíží na prostituci jako na ne zcela negativní aspekt ve společnosti a jen 5 dalších zastává opačný názor.

Na rozdíl od předchozí skupiny, zde zvítězil přístup reglementační. Zvolilo by jej 40 dotazovaných. Aboliční přístup vyhodnotilo jako nejvhodnější 22 osob se středoškolským vzděláním a 4 osoby zvolili přístup represivní.

Respondentů s vyšším a vysokoškolským vzděláním je celkem 58 (druhá největší skupina dotazovaných). Odpovídali takto:

Stejně jako v předchozích dvou skupinách, i zde si nadpoloviční většina, 36 respondentů, myslí, že prostituce není zcela negativní jev a sami ji takto nevnímají. Dalších 22 dotázaných je přesvědčeno o opaku.

Výjimku v otázce souhlasu nebo nesouhlasu s regulací prostituce netvoří ani lidé s vyšším a vysokoškolským vzděláním. Celých 46 z nich nepovažuje prostituci za zcela negativní jev a ostatních 12 dotázaných vyjádřilo v této otázce svůj nesouhlas.

Poměrně vyrovnané jsou výsledky odpovědí k otázce přístupu, který by lidé sami zvolili pro řešení problematiky prostituce. I když se v této skupině 27 respondentů přiklání k aboličnímu přístupu řešení prostituce, reglementační systém by uvítalo jen o dva dotazované méně, tedy 25. Šest dalších osob by pak bylo zastánci represivního přístupu.

Z celkového výzkumu otázek 6, 10 a 15 (které jsou k nahlédnutí v kapitole 7.1.) dle vzdělání respondentů, vyplývají následující skutečnosti:

S ohledem na počet dotazovaných ve všech třech skupinách úrovně vzdělání vyplynulo z odpovědí na otázku č. 6, že lidé nepovažují prostituci za společensky negativní jev bez ohledu na to, jaké mají dosažené vzdělání.

Naopak v otázce č. 10 je výraznější rozdíl v tom, zda lidé souhlasí s regulací prostituce formou zákonného opatření či nikoli. Zde se ukázalo, že všechny skupiny s regulačním opatřením souhlasí a rádi by problematiku prostituce a její doprovázející jevy řešily. V každé skupině pouze menšina vyjádřila odpověď, že s regulací nesouhlasí.

To například z důvodů, že lidé v účinnost daného zákona nevěří, nesouhlasí s prostituční činností jako takovou či proto, že by zlegalizování této činnosti působilo jako nevhodný precedens výchovy v následujících generacích (protože stát by se stal údajně největším pasákem).

Respondenti měli odlišné názory i na přístup, který by sami zvolili jako nejefektivnější, pokud by měli možnost ovlivnit problematiku prostituce. Lidé se základním, vyšším odborným a vysokoškolským vzděláním by upřednostnili aboliční přístup. Středoškoláci by volili inovativní reglementační přístup.

Odpovědi na tuto 15. výzkumnou otázku nejsou tak odlišné jako v předchozí 10. otázce. Domnívám se, že podstatným důvodem je fakt, že lidé v české společnosti o problematice prostituce příliš nepřemýšlí. Vnímají ji jako součást života, která se jich osobně přímo netýká a proto jsou stále nejednotní v názoru na řešení tohoto společenského jevu.

9. NÁZOR SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA R-R BRNO

Sociální pracovníci v organizaci R-R Brno s legalizací Návrhu Zákona o regulaci prostituce plně souhlasí. Mají však jisté výhrady k pravidlům pro zákazníky sexuálních pracovníků, na které zákon nepamatuje. Poukazují na to, že veškeré podmínky v zákoně se týkají pouze prostitutek a jejich zákazníci jsou zcela svými vlastními pány, kterým je vše podřízeno a dovoleno.

V některých zemích hrozí zákazníkům prostitutky konkrétní postihy, spíše ale v případech, kdy využívají placené sexuální služby od žen, které tuto činnost vykonávají nedobrovolně a příjemce služby si toho je vědom. Finsko například toleruje právě ty případy, kdy o tomto zneužívání ženy pro sexuální účely, zákazník prokazatelně nevěděl. Často je ale velkým problémem zjistit, zda žena prostituje dobrovolně či nikoliv. V rámci své bezpečnosti a bezpečnosti sociálních pracovníků žena nerada přiznává, že se stala obětí organizované skupiny, která jí nabízí nedobrovolně za peníze k sexuálním aktivitám.

Člověk, který cíleně využije služeb obchodované prostitutky může „přijít o automobil, zaplatit pokutu 1000 liber, jeho manželství se rozpadne. Tento přístup vychází z předpokladu, že všechny sexuální pracovníce jsou oběťmi obchodování a kdo chce sexuální službu, podporuje zločin.“⁶³

Co tedy navrhnou sociální pracovníci upravit v současném Návrhu Zákona o regulaci prostituce? Prioritně postihovat takové muže, kteří by využívali služeb sexuálních pracovníků, jež nemají platné povolení k výkonu prostituce. Taktéž by bylo vhodné pokutovat a postihovat ty zákazníky, kteří si vyžadují placené sexuální služby násilným, agresivním chováním či požadují sexuální styk bez ochrany.

⁶³ http://www.rozkosbezrizika.cz/01_htm/021_ZAKON.htm

Jako další důležitý bod v zákoně by pracovníci R-R doplnili poznámku o oznamovací povinnosti, kterou má každý občan. Zejména pak pokud se dozví nebo je přímo přítomen trestnému činu páchanému vůči ženám.

Pokud by byl v budoucnu Návrh Zákona o regulaci prostituce schválen, pak by se měl klást důraz na motivaci sexuálních pracovníků. Například by měly tyto ženy pobírat dávky peněžité pomoci v mateřství, dávky v případě nezaměstnanosti a mít právo na rekvalifikaci či důchodové zabezpečení.

Jedině v případě, kdy se sexuálním pracovníkům vyplatí registrovat se a dodržovat podmínky zákona, bude větší šance na účinné fungování zákona v praxi.

Podrobnější informace a další poznámky k diskutovanému zákonu jsou k dispozici na internetových stránkách brněnské organizace R-R (www.rozkosbezrizika.cz).

10. ZÁVĚR

Cílem mé práce bylo zmapovat situaci v souvislosti s problematikou prostituce v ČR. Zjistila jsem, kdo se tímto tématem v naší zemi zabývá, co dělá a jakými způsoby prostituci řeší. Zaměřila jsem se především na činnost nestátních neziskových organizací (dále jen NNO), jejichž působení v oblasti prostituce považuji za velmi důležité a účelné (viz. kapitola č. 5).

Jako prostředek (metodu), k dosažení zmiňovaných cílů jsem využila formu kvantitativního výzkumu. Prostřednictvím tohoto výzkumu jsem zjišťovala názory mužů a žen v ČR, konkrétně, jaký je jejich osobní postoj k případnému schválení Návrhu Zákona o regulaci prostituce. Dále jsem se zajímala o to, jak česká veřejnost vnímá prostituci obecně. Myslím si, že zmíněný cíl výzkumu byl v podstatě naplněn, což dokazuje praktická část práce, kterou bych nemohla zpracovat bez vyplněných dotazníků.

Základem mé výzkumné činnosti byl již zmiňovaný dotazník, skládající se z 15 otevřených i uzavřených otázek. Díky pomoci mé rodiny, přátel a známých nebyl problém rozšíření dotazníků mezi širokou veřejnost v několika různých velkých městech republiky. Nejvíce dotazovaných pocházelo například z Brna, Moravské Třebové, Prahy a okolí. Dotazníky jsem zpracovala v písemné formě nebo zaslala konkrétním osobám elektronicky.

Jak jsem již uváděla v kapitole 8.1., cílem mé práce nebylo vyhledat stejný počet žen a mužů, a proto se ve výsledku sešlo téměř dvakrát více odpovědí od žen než od mužů. Důvodem byl zejména fakt, že se dotazníky dostaly například do prostředí mateřské školky, mezi pracovníky ve zdravotnictví či mezi mé spolužačky ve škole.

Předpokládala jsem, že názory v naší společnosti se budou lišit zejména na základě rozdílných generačních pohledů a dle úrovně dosaženého vzdělání. Naopak jsem se ale domnívala, že u odpovědi žen a mužů nebude výrazná diferenciacce. Tento předpoklad se tedy ukázal jako správný. Sledovala jsem počty respondentů v každé generační skupině, i přesto byla rozdílnost názorů mužů a žen minimální.

V tabulce (příloha 2.1.), která sumarizuje výsledky otázek 6, 10 a 15 dle hlediska názoru jednotlivých generací, zjistíme, že rozdílnost odpovědí ve čtyřech věkových kategoriích respondentů je nevýrazná. Viditelnější diferenci lze sledovat pouze mezi první (15-30) a druhou generací (31-45) v otázce č. 6, kde jsem se dotazovala mužů a žen na to, jak vnímají prostituci.

U odpovědí žen v první generační skupině byl minimální rozdíl mezi těmi, které odpověděly, že prostituci nevnímají jako zcela negativní jev a těmi, které uvedly názor opačný. Ve druhé generační skupině jsou rozdíly odpovědí u téže otázky více odlišné.

Na základě rozdělení dle vzdělání respondentů, jsem našla odlišnosti jen u otázky č. 15, kde jsem se dotazovala na přístup k prostituci, který by zvolili sami respondenti. Zde se pouze lidé se středoškolským vzděláním shodli na reglementačním přístupu. Ostatní dvě kategorie by podpořily spíše aboliční formu řešení. Výrazná podpora tohoto zákona byla u respondentů se základním vzděláním. U vysokoškoláků byl rozdíl mezi zmiňovanými dvěma přístupy zanedbatelný.

Za nejdůležitější zjištění celého výzkumu pokládám fakt, že lidé v České republice z větší části mají zájem o inovativní opatření vzhledem k řešení problematiky prostituce. Reglementační přístup převážil u dotazovaných o 10% nad přístupem aboličním.

Je důležité u občanů ČR vyvolat zájem o zapojení se do diskuzí k tématu prostituce. Umožnit lidem, aby měli možnost získat podrobnější informace o Návrhu Zákona o regulaci prostituce. Tím získají lidé motivaci k osobnímu vyjádření názoru, zamyšlení se nad problémem a vyvolání veřejné diskuze. Tuto problematiku není vhodné řešit jen v uzavřenějších politických kruzích, neboť rozhodnutí vyšších institucí se týkají nás všech. Máme tedy právo vyjádřit se, jaké řešení je pro nás nejpříjemnější a chceme se na těchto rozhodnutích podílet (například formou referenda).

Můj osobní názor je, že bychom v naší společnosti mohli a měli, alespoň na určitý časový úsek, vyzkoušet účinnost a smysluplnost reglementačního přístupu vůči prostituci.

V některých zemích Evropy již zákon prokazatelně funguje. V České republice jedině praxe může ukázat, zda prosazení zákona mělo opodstatnění nebo zda se potvrdí pesimistické předpoklady, že takový typ zákona, nemůže v ČR a naší kultuře fungovat.

Proto, aby mohl být zmíněný zákon zlegalizován, by bylo vhodné vytvořit a zpracovat celorepublikový výzkum, který by co nejpřesněji určil priority, potřeby a postoje lidí k prostituční scéně. Výsledky tohoto výzkumu by pak mohly být předloženy vládě ČR, která má na konečném rozhodnutí zásadní podíl.

Pokud bych měla svoji práci „zdravě zkritizovat“, změnila bych pouze dva aspekty. Za prvé bych se snažila o přesné poloviční zastoupení žen a mužů v celkovém počtu respondentů, aby konečná hodnota byla lépe porovnatelná. Za druhé bych nabídla dotazovaným označení současně více možností odpovědi u jedné otázky.

Jsem ráda, že jsem se na základně spolupráce s organizací R-R v Brně rozhodla psát bakalářskou práci na dané téma. Výzkum byl poměrně dlouhodobý proces, ale ve výsledku mi přinesl potřebné informace. Domnívám se, že obsah i cíl mé práce byl naplněn.

POUŽITÁ LITERATURA

- Brouk B., Lidská duše a sex, Odeon, 1992
- Capponi V., Hajnová R., Novák T., Sexuologický slovník, Grada Publishing, Praha, 1994
- Chmelík, J. a kol., Mravnost, pornografie a mravnostní kriminalita, Portál, Praha, 2001
- Čech S., Řezníček M., Zločin kolem nás, Melantrich, Praha, 1997
- Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Obchodování se ženami z pohledu České republiky, Praha
- Lenderová, M., Chytila Patrola aneb prostituce za Rakouska i republiky, Karolinum, Praha, 2002
- Kolektiv autorů pod vedením Věry Petráčkové a Jiřího Krause, Akademický slovník cizích slov Academia, Praha, 2000
- Materiály NO Rozkoše bez rizika, Brno, 2006, 2008
- Matoušek O., Koláčková J., Kodymová P., Portál, Praha, 2005
- Matoušek O., Slovník sociální práce, portál, Praha 2008
- Vaníčková E., Dětská prostituce, 2.doplňené vydání, Grada, Praha, 2007
- Weiss P., Zvěřina J., Sexuální chování v ČR-situace a trendy, Portál, Praha, 2001
- Zvěřina J., Budinský V., Vše o sexu, Ikar, Praha, 2004

Internet

- <http://www.sance.info/index.php?go=klienti&id=2>
- <http://www.004.cz/view.php?cisloclanku=2005071205-kl--kolize-prostituce>
- [http://www.icm.cz/prostituce- charakteristika \(národní informační centrum pro mládež\)](http://www.icm.cz/prostituce- charakteristika (národní informační centrum pro mládež))
- <http://www.strada.cz/download/files/infomaterialy/Doporuceniceskevlade.pdf>
- www.mvcr.cz
- <http://www.icm.cz/prostituce-legislativa>

<http://www.sance.info/index.php?go=streetwork>

<http://www.dzamilastehlikova.cz/8360/24/clanek/navrh-zakona-o-regulaci-prostitute-zastupitelstva-hlavniho-mesta-prahy-ma-podporu-vetsiny-obci/>

<http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/ministerstvo-prace-zrusilo-planovany-vyzkum-prostitute-v-cesku/402357> 13.10.09

www.rozkosbezrizika.cz

http://www.rozkosbezrizika.cz/01_htm/021_ZAKON.htm

www.strada.cz

<http://www.regierung.oberpfalz.bayern.de/cz/informace/jana/jana.htm>

http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/prevence/priority/prostitute2/predkl_zp.html

Zákony

Návrh zákona o regulaci prostituce 2005

Návrh zákona o regulaci prostituce 2008

